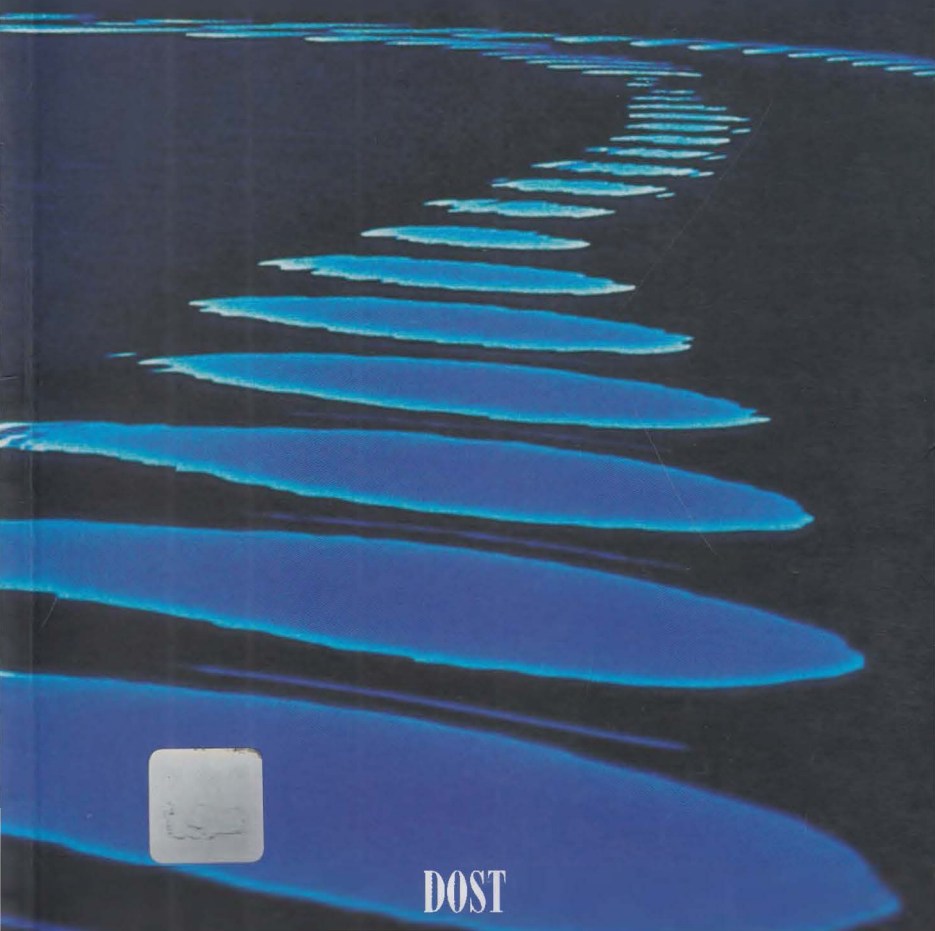
marguerite duras

normandiya kıyısının yosması



DOST

NORMANDİYA KIYISININ YOSMASI

Marguerite Duras
(1914-1996)

1914 yılında Saigon'da doğan Marguerite Duras, 1943 yılında yayımlanan ilk romanı *Saygısızlar*'ın ardından roman, öykü, anı, senaryo ve tiyatro oyunlarından oluşan geniş bir yelpazede yazınsal ürünler verdi. Bir dönem Fransız Komünist Partisi'ne üye olan Duras, alkol bağımlılığından eşcinsel yazar Yann Andrea ile olan ilişkisine dek yaşamının kimi ayrıntılarıyla da dikkat çekti. Yapıtlarının birçok film ve tiyatro uyarlaması da yapılmıştır.

D

ISBN 975-8457-09-8

L'Homme Assis Dans le Couloir, 1980
L'Homme Atlantique, 1982
Agatha, 1981
La Pute De la Cote Normande, 1986
MARGUERITE DURAS

© Les Editions de Minuit

Bu kitabın Turkçe yayın hakları
Dost Kitabevi Yayınları'na aittir.
Birinci Baskı, Mart 2000, Ankara

Derleyen ve Fransızcadan çeviren,
Ali Karabayram-Serhat Günaydın

Teknik hazırlık, Mehmet Dirican - Dost İTB
Baskı ve cilt, Pelin Ofset

Dost Kitabevi Yayınları
Karanfil Sokak, 29/4, Kızılay 06650, Ankara
Tel: (0312) 418 87 72 Fax: (0312) 419 93 97
raulman@domi.net.tr

Dost Dağıtım
Tel: (0312) 432 48 68 Fax: (0312) 435 75 96

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Türkçede telif sahibinin önceden yazılı izni olmadan kısmen ya da tamamen yeniden basılamaz, herhangi bir kayıt sisteminde saklanamaz, hiçbir şekilde elektronik, mekanik, fotokopi ya da başka türlü bir araçla çoğaltılıp iletilemez.

Marguerite Duras

NORMANDİYA KIYISININ YOSMASI

DOST
kitabevi

İÇİNDEKİLER

KORİDORDA OTURAN ADAM
9

ATLANTİK ERKEĞİ
21

AGATHA
29

NORMANDİYA KIYISININ YOSMASI
73

MARGUERITE DURAS, DURAS'I ANLATIYOR
81

KORIDORDA OTURAN ADAM

Adam, dışarıya açılan kapının karşısındaki koridorun golgesinde oturuyor olmalıydı.

Birkaç metre otesindeki taş bir yolun üzerine uzanmış bir kadını seyrediyordu. Onları, sert bir eğimle, ağaçsız, inişli çıkışlı bir düzlük ve bir ırmağın kıyısındaki tarlalara kavuşan bir bahçe çevreliyordu. Irmağa değin tüm manzara görülebiliyordu. Bunun ötesinde de, ufka doğru belirsiz bir boşluk, denizinkini andıran sisli bir sonsuzluk vardı.

Kadın ırmağın karşısındaki yamacın doruğunda bir gezinti yapmış ve daha sonra şu anda bulunduğu yere geri dönmüş, koridorun karşısında, güneşin altına uzanmıştı. Ama kadın, adamı göremiyordu. Yaz güneşinin kör edici ışığı, evin içindeki gölgeyi seçmesini onlüyordu.

Gozlerinin yarı açık mı yoksa kapalı mı olduğunu söylemek olanaksızdı. Uyuyor gibiydi. Güneş şimdiden oldukça yakıcıydı. Uzerinde açık renkli ipekten, ön tarafında belirgin bir yırtmacı olan bir giysi vardı. İpeğin altındaki bedeni çırılçıplaktı. Giysinin rengi yıkana yıkana atmış olmalıydı.

Bazen böyle yapıyor olmalıydı. Diğer zamanlarda daha farklı davranıyor olmalıydı. Her zaman farklı bir şekilde. Benim onda görebildiğim buydu.

Ağzından tek bir kelime çıkmıyordu, hiçbir yere bakmıyordu. Koridorda oturan adamın tam karşısında,

gözkapaklarının altında hapsolmuştu. Gözkapaklarının arasından süzülen gökyüzünün bulanık ışığını görebiliyordu. Kadın, adamın ona baktığını bilıyordu, adamın her şeyi gördüğünü biliyordu. Nasıl onları seyreden ben bunu biliyorsam, o da, gözleri kapalı bile olsa, bunu biliyordu. Bu kesindi.

Şimdiye kadar belirgin bir dikkatsizlikle ve gelişigüzel uzattığı bacaklarını, gitgide daha bilinçli, özenli bir hareketle birleştirdiğini görüyordum. Bacaklarını birbirine öylesine sıkıca kenetliyordu ki bedeni şeklini kaybetmekte, alışılmış hacminden gittikçe daha az yer kaplamaya başlamaktaydı. Derken tüm bu çabadan vazgeçti ve hareketsizleşti. Bedeni kesin bir imgenin çizgisel doğruluğuna ulaştı. Başı kolunun üstüne düştü. Uyku durumunda donup kaldı. Bir yanda da adam, sessizce onu seyrediyordu.

Önlerinde tekdüze, inişli çıkışlı, ırmağın kıyısına ulaşan bir düzlük vardı. Bazı bulutlar beliriyor, iç içe ilerliyor, düzenli bir yavaşlık içinde birbirlerini izliyorlardı. Irmağın, o belirsiz sonsuzluğa döküldüğü ağzına doğru ilerliyorlardı. Bulutların donuk gölgeleri, tarlaların ve ırmağın üzerine duşüyordu.

Düzlükteki evden hiç ses gelmiyordu.

Yeniden hareket etmeye başlamış olmalıydı. Onu seyreden adamın önünde yavaşça hareket ediyor olmalıydı. Işığı yutan loş koridordaki mavi gözlerin ona dönük olduğunu biliyordu. Şimdi bacaklarını ortaya çıkardığını, onları bedeninin geri kalan kısmından ayırdığını görüyordum. Bunu da aynen onları birbirine kenetlerken yaptığı gibi öylesine bilinçli ve zorlanarak yapıyordu ki artık bedeni şeklini kaybetmiş, çirkinliğin doruğuna ulaşacak kadar büzülmüştü. Kadın açık bir şekilde do-

nakalmıştı. Başı her zamanki gibi diğer tarafa çevrili, yeniden kolunun üzerine düşmüştü. Edepsiz, hayvansı bir duruşu vardı. Çirkin olmuştu. Olabileceği denli çirkinleşmişti. Çirkindi. Ve bugün, bütün çirkinliğiyle orada uzanmış yatıyordu.

Ayrık dudakların arasındaki organının ucunu ve onun etrafında sıkıca kavranmış, gitgide artan bir ateş içinde kavrulan tüm bedenini görebiliyordum. Kadının yüzünü seçemiyordum. Güzelliğinin, yüzünün etrafında belli belirsiz dalgalandığını görebiliyordum ama güzelliğini ona özgü bir hale gelene değin tüm yüzüyle bir araya getiremiyordum. Tüm görebildiğim, karşıya dönük oval şekli ve katıksız gergin yüzeyiydi. Kapalı gozleri yeşil olmalıydı. Gözlerinde yoğunlaştım. Gözlerimi uzun bir süre gözlerinin üzerinde yoğunlaştırmam bile, bana yüzünün bütünü hakkında bilgi vermiyordu. Yüzü bilinmez kalıyordu. Öte yandan bedenini görebiliyordum. Oldukça yakından bütün bedenini görebiliyordum. Güneş ışığının parıldamasının ürkütücü beyazlığı içinde, bedenindeki ter damlalarını seçebiliyordum.

Adam beklemeye devam ediyor olmalıydı.

Ve daha sonra kadın oraya geldi. Güneş, onu çığlık atmaya zorlayacak kadar yakıcıydı. Giysisinin daha onceden yırtılmış kolunu ısırdı ve çığlık attı. Bir isim söyledi. Birine gelmesini söyledi.

Kadın ve ben, ayak sesleri duyduk. Hareket ettiğini, koridorda belirdiğini fark ettik. Gördüm ve kadına onun geldiğini, hareket ettiğini, koridorda belirdiğini, başlangıçta yürümeyi unutmuşçasına sarsıla sarsıla, daha sonra yavaş yavaş, olabildiğince yavaş bir şekilde yürüdüğünü, buraya doğru gelmekte olduğunu, buraya gel-

diğini, kadının otesindeki ırmağa bakan mavi gozlerini gorduğümu soyledim.

Adam kadının önünde durdu, kadının üzerine golgesi duşüyordu. Gozkapaklarının arasından ışığın azaldığını, üzerine düşen ve onu karanlığında hapseden adamın uzun golgesini fark etmiş olmalıydı. Sıcaklığın azalmasıyla, giysiyi ısıran ağzı gevşemişti. Adam yanındaydı. Her zamanki gibi kapalı gözlerle, kolunu ısırmayı bıraktı ve kollarını bedeni boyunca sürüyerek kalçalarına indirdi ve adamın onu olabildiğince daha fazla gorebilmesi için adama doğru bacaklarını açtı. Böylece adam sadece onun ayrılmış cinsel organını görülebilecek en olası bütünlüğüyle görmekle kalmıyor, aynı zamanda onun başka bir şeyini, iç organlarından, kusan ağzından sızan şeyi de görebiliyordu.

Adam bekliyordu. Kadın, gözlerini açmadan, başını gölgenin düştüğü yöne doğru çevirdi ve o da bekledi. Daha sonra adam boşaldı.

Sıvı, ilk olarak ağzının üzerine geldi. Püskürtü, dudaklarının ve arzulu dişlerinin üzerinde ezildi, sonra gözlerine ve saçlarına bulaştı ve daha sonra bedeninden aşağıya süzüldü ve göğüslerini kapladı. Cinsel organına ulaşır ulaşmaz daha da güçlendi, ateşinde ezildi, kadının sıvısına, köpüğüne karıştı ve daha sonra da kurudu. Kadının gözleri boş bakışlarla aralandı ve yeniden kapandı. Gözleri yeşildi.

Kadınla konuştum ve adamın ona neler yaptığından bahsettim. Başına gelenleri de anlattım. Onun da gormesini istiyordum.

Adam, kadının bedenini ayağıyla iterek taş yolda yuvarlıyordu. Kadının yüzü toprağa sürtüyordu. Adam bekledi, daha sonra yeniden başladı, acımasız bir gad-

darlıkla bir ileri bir geri bedeni yerde yuvarlıyordu. Bir an sakinleşmek için durdu, daha sonra devam etti. Bedeni ileriye itiyor, daha sonra nazikçe kendisine doğru yuvarlıyordu. Kadının uysal ve bükülgen bedeni, kendinden geçmişçesine, hiçbir şey hisettmiyormuşçasına bu davranışlara katlanıyor, taşlar üzerinde yuvarlanıyor ve adam ayağını çektiginde de olduğu yerde kalıyordu.

Aniden durdu.

Beden, adamdan uzakta, sereserpe uzanmış yatıyordu. Adam ona baktı ve yanına gitti. Adam bedenin üzerine, sanki onu yeniden bir o yana bir bu yana yuvarlayacakmış gibi ayağını koydu ve aniden hareketsiz kaldı.

Çıplak ayağını bedenin üzerinde rastgele bir yere koymuş olmalıydı, kalbe yakın bir yere, ve aniden hareketsiz kalmıştı. Göğüsler yumuşak ve sıcaktı, ayağı etin içine gömülüyordu. Adam hiç kıpırdamıyordu.

Adam başını kaldırmış ırmağa bakıyor olmalıydı. Güneş hareketsiz ve yakıcıydı. Gözlerinin önündeki her şeye büyük bir dikkatle ama görmeden bakıyordu ve şoyle dedi:

"Seni seviyorum."

Ayağıyla kadının bedenine bastırıyordu.

Zaman belirsiz bir sonsuzluğun tekdüzeliğinde uzuyordu. Adam bir ürperti hissetmiyor olmalıydı. Gözlerinin önündeki her şeye, ışığın parlaklığına, titreyen havaya gormeden bakmayı sürdürüyordu.

Kadın adamın altında, görünürde başına gelenlerin tamamen farkındaydı. Hareket etmiyordu, kolunu ısırdığı yerde, ipek giysisinde dişlerinin izi kalmıştı, ne olup bittiğini, kalbinin üstündeki ayağın basıncını gözlemliyordu. Yeşilin kısa bir süre görünmesinden sonra gozle-

ri yeniden kapandı. Çıplak ayağının altında, bataklık çamuru, durgun, uzak, devamlı suyun ürpertisi vardı. Gevşek, yumuşak beden, kırılmış gibi urkütücü bir cansızlık içindeydi. Ayak bastırmaya devam ediyordu. Gitgide içine gömülüyor, göğüs kafesine ulaşıyor, bastırmaya devam ediyordu.

Kadın çığlık attı. Adam bir çığlık duydu. Çığlığın devam ettiğini, daha sonra da azaldığını duydu. Ve halen seçebileceğini düşündüğü bir anda, ayak tereddüt etti ve çığlığın etkisi altında, ayağını bedenden, kadının kalbinden çekti.

Loş koridordaki koltuğuna yığılıp kaldı.

Kadının bacakları ayrıldı ve daha sonra yeniden yorgun bir şekilde düştü. Yuvarlandı, yeniden çığlık attı, uzun ve yavaş sıçramalarla çırpındı. Yarı çığlığı, yarı ağlamayı andıran iniltiler içinde, kurtarmak için birinin ona yardıma gelmesini istedi. Ve daha sonra aniden durdu.

Güneş, adamın belinden yukarısını aydınlatıyor olmalıydı. Koridorda, karanlıkta, hemen hemen renksiz bedenini görebiliyordum. Başı koltuğun arkasına düşmüştü. Aşktan ve arzudan bitkin düşmüş, yüzü olağanüstü sararmıştı. Kalbinin tüm bedeninin yüzeyinde çarptığını hissedebiliyordum. Titrediğini görebiliyordum. Adamın bakmadığını, koridorun öte yanından sezilebilecek ve görülebilecek olanı görebiliyordum, ırmağa inen inişli çıkışlı sevimli düzlüğü ve her zamanki gibi denizin sisine boğulmuş açık mor sonsuzluğu. Düzlüğün çıplaklığı ve yağmurun yönü denizinkiyle aynı olmalı. Ve bu yoğun aşk. Deniz aslında benim göremediğimdi. Bildiğim tek şey, denizin adam ve kadının görebileceğinin çok ötesinde olduğuydu.

Adam, taşlık yoldan kendisine bir hayalet gibi yaklaşan kadına bakıyor olmalıydı.

Koridorun serinliğine girmeden önce bir an kapının boşluğuna dayanarak durdu. Adama bakıyordu. Biraz once kendisinin yaptığı gibi, adam da, kadın onu seyrederken, gözleri kapalı uzanmış yatıyor olmalıydı. Elleri koltuğun kolçaklarında hareketsiz duruyordu. Açtığı ve onun içinden boşaldığı, mavi pamuk bir pantolon giyiyor olmalıydı, giyiyordu. Kalbi gibi kaba ve acımasız bir şekli vardı. Kalbı gibi çarpıyordu. Dünyanın eski çağlarından kalma bır şekli vardı, çok eskiydi, taş ve likenden farkı yoktu. Adamın içine kök salmıştı ve adam, onun etrafında debeleniyordu. Onun etrafında, gozyaşlarının eşiğindeydi ve çığlık attı.

Kadının adamla konuştuğunu duydum.

"Seni seviyorum."

Adamın, zaten kadının bildiği şeyleri söylediğini duydum.

"Evet."

Kadının hareket ettiğini görüyordum, kadın şimdi onları birbirinden ayıran iki üç adımlık uzaklığı katediyordu. Ve daha sonra adamın kaçmaya çalıştığını, sonra yeniden koltuğa yığılıp kaldığını gördüm. Daha sonra olanların dışında hiçbir şey görmedim.

Kadın adamın yanına geldi, adamın bacaklarının arasına çömeldi ve adamın üzerine düşen kendi gölgesinde ona, ve sadece ona baktı. Özenle onu tamamen soydu. Pantolonu çıkarttı. En gizil yerlerini ortaya çıkarttı. Onun üzerine ışık duşmesi için hafifçe geri çekildi.

Adamın aşağıya doğru baktığını, ona baktığını, kadınla birlikte kendisine ait bu gosteriye baktığını görü-

yordum. Kalbin atışlarını andıran bir ritimde o da hareket ediyordu. İnce derinin altında koyu kan öbekleri görülebiliyordu. Zevkle dolmuştu, içinde tutabileceğinden çok daha fazla zevkle dolmuştu, patlamaya hazırdı, öyle ki ona dokunmak cesaret isterdi.

Adam ve kadın ona birlikte bakıyorlardı. Kadına doğru hareket etmiyorlar ve onu orada öylece bırakıyorlardı.

Onların ötesinde, ağaçsız kuzey ülkesini hâlâ görebiliyordum. Deniz durgun ve sıcak olmalıydı. Cansız bir sıcaklık, renksiz sular. Düzlüğün üstünde bulut kalmamıştı, ama hâlâ uzaklarda bir sis tabakası duruyordu. Bu, hiç ulaşılamayan bir ülkeydi, ona birçok defa tanık olan biri içinse, hiç bitmeyen, sonu bilinmeyen bir alışkanlıktı.

Kadın yavaşça ilerledi, ağzını açtı ve bir anda adamın yumuşak ve parlak organının tümünü ağzına aldı. Dudaklarını organın bitimine kenetledi. Kadının ağzı şişmişti. Tadı öylesine güzeldi ki kadının gözlerinden yaşlar geliyordu. Ona zarar vermesi mutlak biçimde yasaktı, ama bu tatlılıktan daha kuvvetli başka bir şey olmadığını görebiliyordum. Onu dişlerinin arasında tutarak diliyle dikkatlice okşamadığı sürece, ona sahip olamazdı. Bunu görüyordum: Çoğunlukla aklımızda olan kaba ve acımasız şeyi o ağzında tutuyordu. Düşüncesinde onu yutuyor, onunla besleniyor, onu yiyordu. Suç ağzının içindeyken tüm yapabileceği, göreve hazır dişleriyle onu yönetmek, onu zevke yönlendirmek olabilirdi. Onun tekrar tekrar gelmesini sağlamak için ellerini kullanıyordu. Ama o nasıl yeniden gelineceğini unutmuş gibiydi. Adam çığlık attı. Kadını saçlarından kavrayarak onu uzaklaştırmaya çalışıyordu. Ama bunu ya-

pacak gücü kalmamıştı, ayrıca kadının da bırakmaya niyeti yoktu.

Adam. Başı bedeninden ayrılmış, kıskanç ve perişan bir halde inliyordu. İnilti yeniden kendine gelebilmesi için bir çağrıydı. O da böylesine çok sevilmesinin acı veren mutluluğuyla çığlıklar atıyordu. Kadın için bunun bir onemi yoktu. Kadının dili aşağıya, acuzeye dönüştüğü bir başka tür kadınsılığa doğru alçalıyor, daha sonra onu yeniden kavramak üzere sabırlı bir şekilde yukarı çıkıp adamın organını biraz önce içinden çıkardığı ağzına yeniden sokuyordu. Onu yutacakmış gibi devamlı bir şekilde emiyordu. Adam artık bir şey yapmaya yeltenmiyordu. Gözleri kapalıydı. Yalnızdı. Hareket etmiyor, çığlıklar atıyordu.

İlk baştaki çocuksu çığlığı, iniltisi giderek keskinleşti, oylesine içten ve acı doluydu ki kadın onu bırakmak zorunda kaldı. Kadın bıraktı, geri çekildi, kalçalarını ona yaklaştırdı, onları ayırdı ve baktı, nemli ve sıcak kokusunu içine çekti. Adamın kendisinin bile tanımadığı o kokuya gömülü yüzüyle, o pis kokuyu derin derin içine çekerek öylece kalakaldı.

Adamın artık karşı gelmedigini ve kadınla beraber ona baktığını görüyordum. Kadının yaptıklarını seyrediyor, kendini olabildiğince kadının arzusuna bırakmaya çalışıyordu. Kadına çok arzuladığı erkekliğini sunuyor, kalbi sarsılarak kadının saçlarında atıyordu.

Adamın ağzından dayanılmaz mutluluğun sönük bir iniltisi çıkıyordu.

Gokyüzü yavaşça açık kapının boşluğundan geçiyordu. Bütün gökyüzü, dünyanın yavaş donme hızını andıran bir hızda hareket ediyordu. Sabıt bulut kümeleri sonsuzluğa doğru ilerliyordu.

Ağzı açık, gozleri kapalı kadın, adamın mağarasında, onun içine çekilmiş, ama ondan uzakta, yalnız başına, adamın bedeninin karanlığında duruyordu. Artık ne yaptığını veya ne söylediğini bilemiyordu. Hâlâ bunu değişik bir şekılde yapmanın mümkün olduğunu düşünüyordu. Öpüyordu. O pis kokunun egemen olduğu yeri opüyor ve yalıyordu. Bır şeyler soylüyor, küfur ediyor, ona yardım edecek sozcükler haykırıyordu. Ve daha sonra yeniden sustu, öfkelendı, adamın elleri onu itıp yuvarlayana değin bütün gücüyle saldırdı. Daha sonra adam ona yaklaştı. Uzun süre kadının üzerine uzandı, ona girdi ve kadın ağlarken hareketsiz orada kalakaldı.

Zevkin doruklarına ulaştılar. Birbirlerinden ayrıldılar. Yerde yatarken uzun bir süre birbirlerine dokunmadılar. Döşeme taşları soğuktu, bedenlerinin sıcağını alıyordu. Bir anda kadın yeniden bir çocuk gibi ağlamaya başladı.

Adam ona doğru döndü ve ayağıyla kadını kendine doğru sürükledi. Öylece kaldılar. Adam, kadına artık onu sevmek istemeyeceğini söyledi. Kadın ona cevap vermedi. Adam onu bir gün öldüreceğini söyledi.

Yıkıma uğramış bedenlerinin düzensizliği ve hareketsizliği dışında hiçbir şey yoktu, ama adam kadınla hiç durmaksızın konuşuyordu.

Koridorda uykuya dalmış gibi yatarlarken, arzunun tırmanmasıyla yenı şeyler olmak üzereydi. Belirsiz hareketlerle birbırlerine yaklaşıyorlardı. Dokuları, terleri, yüzleri birbirıne değiyordu, kadının dudakları adamınkilerle buluştu. Birbirlerine dokunarak, bekleyerek oylece yattılar. Ve daha sonra kadın adamdan ona vurmasını istedi, kadın bunu istiyordu, hadi. Adam kadına vurdu; boşaldı ve kadının yanına oturdu ve kadına ye-

niden baktı. Kadın adamdan ona daha sert, biraz önce kalbinin attığı kadar sert vurmasını istedi. Kadın ölmek istediğini söyledi.

Şimdi kapının boşluğu, kadına vuracak olan adamın oturan bedeniyle kaplıydı.

Belirsiz sonsuzluktan, uzaktaki muson bulutlarının içinde, daha önce başka yerlerin, başka ırmakların yolları üzerinde görülmüş, mor renkte bir sis yaklaşıyordu.

Adamın eli havaya kalktı, indi ve başlangıçta yumuşak, gitgide daha sert bir şekilde kadına vurmaya başladı.

El, kadının ağzının kenarlarına vuruyor, gitgide hızlanarak kadının dişlerine çarpıyordu. Kadın, "Evet," diyordu, "işte böyle." Kadın, yüzünü darbelere daha iyi sunabilmek için onu yukarı doğru kaldırıyordu. Yüzünü serbest bırakıyor, elle hissedilebilir bir hale getiriyor, daha da somutlaştırıyordu.

Yaklaşık on dakika sonra, koşut bir kesinliğin içindeydiler. Adam gitgide daha hızlı vuruyordu.

El, aşağıya doğru inmeye başlamıştı, göğüslere çarpıyordu, ve bedene. Kadın "Evet," diyordu, "işte böyle, evet." Kadının gözlerinden yaş geliyordu. El, her defasında kendinden daha emin olarak, mekanik bir hızla vuruyordu.

Yüz, tüm ifadesini kaybetmiş, uyuşmuştu, artık hiç karşı gelmiyordu, kendini bırakmıştı, ölü bir şey gibi boynun etrafında çırpınıp duruyordu.

Bedenin de kendini darbelere karşı savunmasız bıraktığını görüyordum, o da kendini kaybetmişti, bütün acıların ötesindeydi. Ve bir anda çığlıklar ve korku.

Ve daha sonra yeniden bu insanların sessizliğe gömüldüğünü görüyordum.

Mor rengin yaklaştığını, ırmağın ağzına ulaştığını görüyordum ve bulutlarla kaplı gökyüzü, sonsuzluga doğru olan yolculuğuna ara vermişti. Diğer insanların diğer kadınları seyrettiğini, ve şimdi ölü olan diğer kadınların da yaz musonlarının oluşumunu, geniş ve derin haliçlerin karşısındaki koyu pirinç tarlalarının arasından süzülen ırmakların üzerinde birdenbire patlak verişini seyrettiklerini goruyordum. Bu mor rengın bir yaz fırtınasını getireceğini goruyordum.

Kadının üzerıne uzanmış ağlayan adamı goruyordum. Kadında sadece bir hareketsizlik gözleyebiliyordum. Umursamıyorum, hiçbir şey bilmiyorum, uyuyor olabilir, emin değilim.

ATLANTİK ERKEĞİ

Kameraya bakmayacaksınız. Sadece gerekliyse bakabilirsiniz.

Unutacaksınız.

Unutacaksınız.

Bunun siz olduğunu unutacaksınız.

Sanırım becermek olası.

Bunun kamera olduğunu da unutacaksınız. Ama ozellikle bunun siz olduğunu unutacaksınız. Siz olduğunu.

Evet, sanırım becermek olası, orneğin bir başka yolla, olümle orneğin, baskın ve isimsiz bir olümde yiten kendi olümünüzle.

Gordüğünüz şeye bakacaksınız. Ama kesinlikle ona bakacaksınız. Bakışınız yok olana dek bakmayı deneyeceksiniz, o da körleşene dek ve o kor bakışla da bakmanız gerekecek. Sonuna dek.

Bana soruyorsunuz: Neye bakayım?

Diyorum ki, tamam o halde, ben deniz diyorum, evet, bu sozcük, sizin onunüzde, denizin önünde bu duvarlar, bu biteviye yokoluşlar, bu kopek, bu sahil, atlantik rüzgârında bu kuş.

Dınleyin. Karşınızda belirene bakmazsanız onun ekranda görüleceğine inanıyorum.

Ve ekranın boşalacağına.

Şu anda orada gormekte olduğunuz şey, deniz, camlar, duvar, camların ardında deniz, duvarlarda camlar, onu asla gormeyecektiniz, ona asla bakmayacaktınız.

Bu geçip gidenin bir tekrar olmadığını, akışının her saniyesinde yaşamınız gibi bunun da yeni olduğunu duşüneceksiniz. Etrafınızdaki mılyarlarca insan içinde, yaşanan filmin o anında kendiliğinden önümde belirecek tek kişi sizsiniz.

Sizi seçenin ben olduğumu düşüneceksiniz. Ben. Siz. Her an yanımda kendinizin bütünü olan siz, bu, ne yaparsanız yapın, umuduma bu denli uzak ya da yakın olan.

Kendinizi düşüneceksiniz, ama bu duvarı düşünür gibi, henüz hiç var olmamış bu denizi, ilk defa birbirinden ayrılan bu rüzgâr ve bu martıyı, bu yitik köpeği.

Mucizenin, çoğalan kalabalığın milyarlarında her parçacık arasındaki görünür benzerlikte değil, ama onları ayıran, insanları kopeklerden ayıran, kopekleri sinemadan, kumu denizden, Tanrı'yı bu köpekten ya da rüzgâra yönelmiş bu martıdan, gözlerinizin içe işleyen kumlar gibi billur sıvısından, kumsalın göz kamaştırıcı düz berraklığını aşan bu otelin salonundaki solunmaz bunaltıdan, her cümlenin her sözcüğünden, her kitabın her satırından, her günden ve her yüzyıldan ve her geçmiş ya da gelecek sonsuzluktan ve sizden ve benden ayıran indirgenemez farklılıkta olduğunu düşüneceksiniz.

Geçişiniz boyunca, yalnız sizin olan krallığa inanmanız gerekecek oyleyse.

Ilerleyeceksiniz. Yalnızken yaptığınız ve birinin sizi izlediğini, Tanrı'nın ya da benim, ya da deniz kıyısındaki bu köpeğin, rüzgâra yönelmiş, Atlantik etkisi karşısında bu denli yalnız martının sizi izlediğini düşündüğünüz anki gibi yürüyeceksiniz.

Size söylemek istiyordum: Sinema şu anda yaptığınız şeyi kaydedebileceğine inanır. Ama siz, gideceğiniz o

yerde, neresi olursa olsun, kumsalla ya da rüzgârla ya da denizle ya da duvarla ya da kuşla ya da köpekle hâlâ özdeş o yerde sinemanın bunu yapamadığını anlayacaksınız.

Öteye geçin. Bırakın.

İlerleyin.

Göreceksiniz, her şey deniz kıyısındaki deviniminizden, salon sütunlarının ardında, o ana dek doğal olduğunu düşündüğünüz bedeninizin deviniminden itibaren başlayacak.

Sağa doğru donecek ve camlar ve deniz boyunca, camların ardındaki deniz, duvarlardaki camlar, martı ve rüzgâr ve köpek boyunca ilerleyeceksiniz.

İlerlediniz.

Deniz kenarındasınız, bakışınızla birbirlerine mühürlenmiş şeylerin kenarındasınız.

Bu sırada deniz sol tarafınızda. Onun rüzgâra karışan sesini duyuyorsunuz. Uzun erimlerle size doğru geliyor, etraftaki tepelere doğru.

Siz ve deniz, ikiniz birsiniz benim için, tek bir nesne, bu serüvende benim olduğum şey. Ben de bakıyorum ona. Ona benim gibi bakmalısınız, ona ben gibi bakıyorum, bütün gücümle, sizin olduğunuz yerden.

Kameranın görüş alanından çıktınız.

Yoksunuz.

Gidişinizle yokluğunuz arttı, az önceki varlığınız gibi fotoğraflandı.

Yaşamınız uzaklaştı.

Yalnız eksikliğiniz kalıyor, artık tamamen yoğunluksuz, orada bir yol bulma, tutkuya teslim olma olanağı hiç yok.

Artık kesin olarak hiçbir yerde değilsiniz.

Artık tercih edilmiyorsunuz.

Orada sizden geriye sadece suda yüzen, gezinen, ekranı dolduran, kendini kalabalıklaştıran bu yokluk kalıyor, neden olmasın, bir Far West ovası ya da bu terk edilmiş otel, bu kumlar.

Pişmanlık içinde boğulan ve aglanacak kadar sahipsiz bu yokluk var sadece. Bu gozyaşlarıyla, bu acıyla mahvetmeyin kendinizi.

Hayır.

Unutmaya devam edın, halinizın oyle mi boyle mi olacağını umursamamaya devam edın.

Dun akşam, kesin ayrılışınızdan sonra, parka bakan giriş katındaki salona gittim, orada kendimi hep hüzünlü Haziran ayında bulurum, kışın da var olan bu ayda. Evi süpürmuştüm. Ölecekmişim gibi her şeyi temizlemiştim. Her şey yaşamdan arınmış, ondan bağışık, imlerden yoksundu ve kendıme dedim ki: Bıten bir aşkın yalanından kendimi kurtarmak için yazmaya başlayacağım. İşlerimi halletmiştim, dört şey, hepsi hazırdı, bedenim, saçlarım, giysilerim ve de her şeyi içine alan şey, bedeni ve giysileri, bu odaları, bu evi, bu parkı.

Ve sonra yazmaya başladım.

Ölümüm için her şey hazır olunca sebebini anlamanızın, varlığını kavramanızın tümuyle olanaksız olduğunu bildiğim bu şeyi yazmaya başladım. Hep boyle oluyor zaten. Hep kavrayışsızlığınıza sesleniyorum. Bu olmasa, bilirsiniz, dert değildı.

Ama birden bu olanaksızlığı onemsemez oluyordum, onu size bırakıyordum, onu savunmuyordum, onu size veriyordum, dilegim onu alıp götürmenizdi, beraberinizde alıp götürmeniz, uykunuza katmanız, size mutluluk oldugu ogretilen butünden kopmuş düşe

katmanız – orada aşıkların mutluluk uzlaşımının çürümesini duyuyorum.

Ve sonra alışıldığı gibi gün geri geldi, gözyaşları içinde ve gülmeceye hazır. Ve bir kez daha gülmece başladı.

Ve olmek yerine parktaki sekiye çıktım ve duyumsamadan yüksek sesle tarihi soyledim, Pazartesi on beş Haziran 1981, korkunç sıcaklığa sonsuza kadar gittiğiniz gündü ve sanırım, evet, bu defa, sonsuza kadardı.

Sanırım ayrılışınızdan acı çekmiyordum. Her şey alışıldık yerindeydi, ağaçlar, güller, sekideki evin dönen gölgesi, saat ve tarih ve buna karşın siz yoktunuz. Dönmenizin gerekeceğini sanmıyordum. Parkın çevresindeki çatılarda kumrular buluşmak için haykırıyordu. Ve sonra saat akşamın yedisiydi.

Kendi kendime sizi seveceğimi söyledim. Sizden geriye daha şimdiden sadece bir ürkek anı kaldığını sanıyordum, ama hayır, yanılıyordum, bu goz alabildiğine uzayan plajlar kalmıştı, orada, ılık kumun üzerine yayılır gibi olümle kucaklaşan ve ona çevrilmiş bu bakış.

Işte o zaman neden olmasın dedim kendi kendime. Neden bir film yapmayayım. Artık yazmak fazla gelirdi. Neden bir film olmasın.

Ve sonra guneş doğdu. Bır kuş evin duvarı boyunca sekiyi geçti. Evin boş olduğunu sanıyordu ve oyle yakından geçti ki bir güle çarptı. Şu Versailles gülü dediklerimden birine. Sert bir hareketti bu, gökteki ışık düzeyinin altındaki parkta yalnızdı kuş. Uçuşunun inceliginde kuşun güle çarparak çıkardığı hışırtıyı duydum. Ve güle baktım. Once canlıymış gibi devindi ve sonra yavaş yavaş yeniden sıradan bir gül oldu.

Siz ayrılmış olmakla kaldınız. Ve ben yokluğunuzun filmini yaptım.

Kameranın onunden bir daha geçeceksiniz. Bu defa kameraya bakacaksınız.

Kameraya bakın.

Şimdi kamera yeniden belirişinizi gorünüşune koşut bir devinimsizlikte yakalayacak.

Kımıldamayın. Bekleyin. Şaşırmayın. Size şunu soyleyeceğim: Resimde yeniden belıreceksınız. Hayır. Sizi uyarmamıştım. Evet, yeniden başlayacak.

Şimdiden ardınızda bir geçmiş var, bir örü.

Şimdiden yaşlandınız.

Şimdiden tehlikedesiniz. Şimdi yüz yüze olduğunuz en büyük tehlike kendinize benzemek, bir saat önce çekilen ilk plandaki halinize benzemek.

Biraz daha unutun.

Daha fazla unutun.

Salondakı bütün izleyicilere bakacaksınız, teker teker ve her birine. Şunu iyi belleyin: Salon, o da sizin gibi dünyada bir tek kendine ait, siz de öylesine, siz, yalnızca siz.

Asla unutmayın.

Korkmayın.

Kimse, dünyada başka hiç kimse şimdi sizin yapacağınızı yapamaz: Bugün buradan ikinci defa geçmek, yalnız benden buyruk alıp, Tanrı'nın onunden. Bu fotografik olguyu kavramaya çalışmayın, yaşamı.

Bu defa kendi bakışınızda öleceksiniz.

Denize bakar gıbi aygıta bakacaksınız, sanki denize bakar gibi ve camlara ve kopeğe ve rüzgârdaki hüzünlü kuşa ve dalgalara bakan çelik kumlara.

Yolculuğun sonunda neye bakacağınıza kamera karar verecek. Bakın. Kamera yalan soylemeyecek. Ama ona kendi tasarladığınız, hep beklediğiniz bir ayrıcalık nesnesi olarak bakın, ona kafa tutmaya, onu kullanarak

yaşamla olüm arasında bir savaş başlatmaya karar vermiş gibi.

O ana kadar öğrendiğiniz gibi yapın, onu bakışınızda sabitlerken, ilk olarak o, yani kamera sizi öldürmek istemiş gibi. Etrafınıza bakın. Çok uzakta bu donmuş enginlikleri, savaşlara ve coşkuya bulanmış kireç düzlüklerini, sinema düzlüklerini tanıyacaksınız, onlar birbirıyle bakışır, yüz yüze gelir.

Dönün.

Geçin.

Unutun.

Bu ayrıntıdan uzaklaşın, sinemadan.

Film boyle kalacak. Tamamlanmamış. Hem gizli hem görünürdesiniz. Yalnızca filmde görünürdesiniz, filmin ötesinde, bütün bilıden uzak, hakkınızda edinilebilecek bütün biliden uzak.

Artık sizi sevmediğime göre artık hiçbir şeyi sevmiyorum, hiçbir şeyi, ama, sizi, hâlâ.

Bu akşam yağmur var. Evin çevresine ve denize de yağıyor. Fılm boyle kalacak, olduğu gibi. Ona verecek başka imgem yok. Artık nerede olduğumuzu bilmiyorum, hangi aşkın hangi sonunda, hangi başka aşkın hangi başlangıcında, hangi tarihte yolumuzu şaşırdık. Sadece bu filmi biliyorum. Bu filmi biliyorum sadece, başka hiçbir ımge bilmiyorum, artık tek bırimge bile onu sürdüremez.

Bütün gun hava aydınlanmadı ve ormanların yükseklerinde, açıklıklarda ya da vadilerde en ufak bir esinti yok. Hâlâ yaz mı yoksa yaz sonu mu yoksa yalancı, belirsiz, berbat, isimsiz bir mevsim mi bilmiyoruz.

Artık sizi ılk günkü gibi sevmiyorum. Artık sizi sevmiyorum.

Bununla birlikte gözlerinizin etrafında, hep, bakışı

çevreleyen bu enginlikler ve sizi uykuda canlandıran bu varoluş kalıyor.

Ayrıca bununla, gozlerinizi tanıyor olmakla, gözlerinizin keşfettiği enginliklerle ne yapacağımı bilemediğim bu coşku kalıyor, haklarında ne yazacağımı, ne diyeceğimi ve ozgün anlamsızlıklardan neyi gostereceğimi bilemediğim. Bütün bunlara dair yalnız şunu biliyorum: Orada var olan birinin, yaşadığını bilmeyen ve benim yaşadığını bildigim birinin verdiği coşkuya teslim olmaktan başka yapacak şeyim yok,

yaşamayı beceremeyen birinin,
anlattım ya, onu tanıyan benim ve onunla,
sürdüğü yaşam bilinciyle ve benimle
ne yapacağını bilemeyen birinin coşkusuna.

Yazın iyice geldiği soyleniyor, olabilir. Bilmiyorum. Güller şimdiden orada, parkın sonunda. Bazen yaşadıkları sürece kimse tarafından fark edilmiyorlar ve korkuları içinde oylece kalakalıyorlar, birkaç gün için koparılmış, sonra soluyorlar. Asla bu unutkan kadın tarafından gorülmüyorlar, benim tarafımdan gorulmüyorlar, ölüyorlar.

Yaşamakla ölmek arası bir aşktayım. Duygularınızın olmayışından yola çıkarak yetkinliğinizi kavrıyorum, bu tümüyle hoşuma giden şeyi. Yalnızca yaşamın sizi terk etmediği şeye bağlı olduğuma inanıyorum, aksi halde, yaşamın akışı beni belirsiz kılar, bana sizin hakkınızda hiçbir şey ogretemez, yalnızca olümu bana yaklaştırır, daha makul, evet, arzulanır yapar. Bu yüzden karşımdasınız, dinginlik içinde, süregen, masum, tanımsız bir dürtüyle.

Umursamazsınız.

AGATHA

Boş bir evde bir salon. Bir divan var. Koltuklar. Bir pencere kış aydınlığını içeri alıyor. Denizin sesi duyuluyor. Kış aydınlığı sisli ve koyu. Bundan başka hiçbir aydınlatma olmayacak, bu kış aydınlığından başka şey olmayacak. Orada bir adam ve bir kadın var. Susuyorlar. Biz görmeden önce çok konuştukları düşünülebilir. Onlar karşısındaki varlığımıza çok yabancılar. Ayaktalar, bitkin gibi duvarlara, eşyalara dayanmışlar. Birbirlerine bakmıyorlar. Salonda iki bavul ve iki manto var ama farklı yerlerde. Belli ki oraya birbirlerinden ayrı gelmişler. Otuz yaşındalar. Birbirlerine benziyorlar bile denebilir. Sahne adamla kadının kımıldamadığı uzun bir sessizlikle başlar. Bunaltıcı ve derin bir dinginlikle konuşacaklar.

Erkek: Hep bu yolculuktan söz etmiştiniz. Hep. Bugün yarın ikimizden birinin ayrılmak zorunda olduğunu söylediniz.

Ara. Kadın yanıt vermez.

E: Diyordunuz ki: "Bugün yarın bu gerekecek." Anımsayın.

Kadın: Her zaman gitmekten söz ettik, sanki her zaman, daha çocukken bile. Görülüyor ki bunu yapacak olan benim

E: Evet. (ara) Yalnız bizim isteğimize bağlı bir zorunluluk gibi söz ettiniz ondan. (ara)
K: Artık bilmiyorum. Artık iyi anımsamıyorum.
E: Evet...

Sessizlik.

E: Sanırım, ne kadar uzak olursa olsun, bu ayrılma zorunluluğunu kışkırtmak gerekeceğini, günün birinde bir tarih, bir yer seçmek ve orada durmak gerekeceğini söylüyordunuz; ve sonra öyle yapmalı ki artık yolculuk önlenemesin, erişilmez bir yerde beklesin.
K: Evet. Böyle anımsıyorum, evet, hatta bir ismi, sizinle gelecek, yolculuğa eşlik edecek birinin ismini kararlaştıracaktık.
E: Sadece yolculuğu ertelemenizi önlesin diye mi? Daha fazla ertelemenizi?
K: Belki. Evet.

Ara.

K: Çok genç bir adam. Sahildeki imgenizle yaşıt olmalı. (ara) Yirmi üç, hatırladığım kadarıyla.

Yanıt yok. Sessizlik.
Kadın pencereden bakar.

K: Deniz uyuşmuş gibi. Hiç rüzgâr yok. Sahil, kışın olduğu gibi yalız. (ara) Sizi hâlâ orada görüyorum. (ara) Dalgaların çağrısına kapılıyorsunuz ve ben korkudan haykırıyorum ve siz duymuyorsunuz ve ben ağlıyorum.

Sessizlik. Acı.

E (ağırlık): Her şeyi bildiğimi sanıyordum. Her şeyi.
K: Evet.
E: Her şeyi önceden gördüğümü, her şeyi, sizinle benim aramda olabilecek her şeyi.
K (alçak sesle, yankı gibi) : Evet.
E: Her şeyi önceden tahmin ettiğimi sanıyordum... her şeyi... ve sonra, görüyorsunuz...

Sessizlik. Adam gozlerini kapıyor. Kadın ona bakıyor.

K: Acı, hayır, bu asla mümkün değil.
E: Işte bu... asla... onu kendimiz gibi tanıdığımızı sanırız ve sonra, hayır... her defasında geri döner, her defasında mucizevi.

Sessizlik.

K: Her defasında... artık hiçbir şey bilinemez, her defasında... bu ayrılık karşısında örneğin... artık hiçbir şey bilinemez.
E: Evet. (ara) Ve gideceksin.
K: Evet... kuşkusuz... evet...

Sessizlik. Bakışırlar.

E: Bu yüzden yalan söylemek zorundaydınız.
K: Ne zaman?
E: Buluşmak için telgraf gönderdiğinizde. (ara) "Gel." "Yarın gel." (ara) "Gel, çünkü seni seviyorum." (ara) "Gel."

Sessizlik. Artık bakışmıyorlar.

K: Başka türlü söyleyemezdim. Yalan söylemedim.
E: Diyebilirdiniz ki: "Gidiyorum. Gel, gidiyorum." (ara) "Gel, çünkü gidiyorum, çünkü seni terk ediyorum, çünkü gidiyorum."
K: Hayır. Ayrılmadan önce sizi yeniden görmek istediğimi söylemek istemiyordum. (ara) Sizi terk ettiğimi söylemek istemiyordum, hayır, sanırım sizi görmek istiyordum, başka şey değil, sizi görmek. Ve sonra sizi terk etmek, hiç durmadan, hatta sizi gördüğüm an.

Sessizlik.

K: Her şey öylesine karanlık, evet, sanırım birbirimize duyduğumuz bu aşkın öylesine korkunç gücü yüzünden gidiyorum.
E: Evet.
K: Bu yolculuğu engelleyemezdim. Sizi görmek istediğim kadar sizi terk etmek istiyorum, ne olduklarını anlamaksızın bütün bunlara ayak uyduruyorum.
E: Evet.

Adam, kararsızlığı ve şaşkınlığı
konusunda kadınla aynı fikirdedir.

E: Kesin ayrılış tarihin hakkında da yalan söylemek zorundaydın.
K: Hayır. Size yazdığımda tarihi henüz bilmiyordum. Dün'e kadar bilmiyordum. Öğrenir öğrenmez size telgraf çektim.

Tekrar bakışırlar.

E (alçak sesle): Ne zaman gidiyorsun, Agatha?
K: Yarın. Çok erkenden. Sabah dörtte, hava karanlıkken (acılı gülümseyiş.) Şu uçakları, Asor'un ardından doğan güneşi bilirsiniz.
E: Evet.
K: Bır keresinde kadının biri sizi oraya götürmüştü, çok gençtiniz, ilkbahardı. (ara) Annemizın bir dostu.
E: Sanırım. Artık bilmiyorum. Sizden onceydi, artık bilmiyorum.

Uzun sessizlik. Hâlâ bakışıyorlar.

E: Boylece bedeniniz benimkinden uzaklaşacak, yani benim bedenimin sınırlarından, bulunmaz olacak ve bu yüzden öleceğim.

Yanıt yok.

E: Artık bir hiç olacak.
K: Hayır.
E: Artık ne canlı ne ölü olacak, bu yolla bana ait olacak.
K: Evet, size ait.

Sessizlik.

E: Bana yapmak istediğiniz buydu.
K: Evet.
E: Bu acı.
K: Evet.
E: Agatha, Agatha.
K: Evet.

Artık bakışmıyorlar.

E: Ve bunu bana böyle söylemek, bunu da istiyor muydunuz?
K (şiddet): Evet. Bu ayrılığı size böyle duyurmak istiyordum, yüzünüze, gözlerinize karşı.

Gozlerini kaparlar. Ara.

K: Gözlerinizdeki tutku.
E: Evet. (ara) Ama neye yarayacaklar? (ara) Orada değilseniz bana görecek ne kalır? Benden bu denli uzaklaşmanızın verdiği bu ürküye saplanıp kalırsanız.
K: Gökyüzü aynı kalacak. Doğu olduğu yerde duracak. Ve ölüm. Işte görüyorsunuz. Hiçbir şey olmayacak.

Yüzleri bize dönük, ikisi de kendinden geçmiş, yıkılmış. Kadının şiddeti yatışır, gittikçe dingin bir hal alır.

K: On beş yaşında olduğunuzu, on sekiz yaşında olduğunuzu goruyorum. (ara) Yüzmeden döndüğünüzü, kötücül denizden çıktığınızı, yine yanıma uzandığınızı, deniz suyunu aştığınızı, kalbinizin hızla yüzmekten deli gibi çarptığını, gozlerinizi kapadığınızı, güneşin yaktığını. Size bakıyorum. Sizi kaybetmenin dayanılmaz korkusunun ardından size bakıyorum, on iki yaşındayım, on beş yaşındayım, o an mutluluk sizi canlı tutmak olabilir. Size soylüyorum, size soruyorum, deniz böyle hırçınken yeniden yüzmeye başlamamanızı rica ediyorum. İşte gözlerinizi açıyor-

sunuz ve gulerek bana bakıyorsunuz ve sonra yeniden kapıyorsunuz. Size söz vermem gerektiğini haykırıyorum ve siz yanıt vermiyorsunuz. Öylece susuyorum. Sadece size bakıyorum, kapalı gozkapaklarının altındaki gözlere bakıyorum, onlara elimle dokunma tutkusunu nasıl adlandıracağımı hâlâ bilmiyorum. Denizin diplerinde yüzen, denizin karanlıklarında yitmiş bedeninizin imgesini yakalıyorum. Artık yalnızca gözlerinizi görüyorum.

Uzun sessizlik.

E: Biliyorsunuz, bu ayrılık fikrine dayanamıyorum.
K: Ben de dayanamıyorum. (ara) Bu ayrılık karşısında eşitiz. Bunu biliyorsunuz.

Sessizlik.

E: Yaşamımızdaki bu ayrılığın hep daha sonra çıkageleceğini soylemiştiniz. Kullandığınız sözcük buydu... burada... geçen kış boyunca. Hep bunu söylediniz... hep... hep... hâlâ yalan söylüyorsunuz... yalan söylüyorsunuz. (ara)
K: Bu odadaydı. (Villanın diğer bölumlerine doğru hareket eder.)
E: Evet, bir yıl önce. Odanızda, evet. Oradaki odada... (ara, daha alçak sesle) şu yankı veren bölmede... Biliyorsunuz, yapamıyorum, buna katlanamıyorum. Bu tarih... çok önceden belirlemiştiniz... daha o zaman... çok önce... boşverin onu, bana dönün, bir başka ayrılık da mümkün, bir yıl daha erteleyin, ne olur...

Sessizlik. Kadın susar,
kendinden geçmiş, donmuş gibi.

K: Hayır.
E: Yardım edin, ne olur.
K: Bir kere onu olası bir şey gibi tasarlamadım... ondan söz ediyordum ama onu sizin olmayacağınız bir kentin adı ya da bir tarihin iğrenç kesinliği içinde asla gerçekten düşünmeksizin... (ara) Ve sonra bir an yapabilirmişim gibi geldi... bu adı söyleyebilirmişim gibi... bu adı... bu tarih, bu yer ne kadar uzak olursa olsun, yine de onu düşünebiliyordum, ölümümden ayrımsayabiliyordum.

Adam tükeniyor, orada, önümüzde,
oleyazıyor, ölgün bir sesle konuşuyor.

E (alçak bir haykırış, inleme): Bunu yapabilirdiniz, düşünebilirdiniz, benden uzağa, bu ayrılığı, ölümünüzden bağımsız... (ara) Bunu yapabilirdiniz... Bir tek defa... bir tek... yapabilirdiniz....

Burada kadının sesi
adamınkinin ikizi gibi duyuluyor,
onunkiyle kaynaşıyor.

K: Gerçekten de oldu. (ara) Birkaç saniye sürdü. Size söylediğim gibi... gördüğüm an. Sizi ölü gördüğüm an. Kendimi ölünüzün yanında canlı gördüğüm an.

Sessizlik. Kadın bunun ne zaman olduğunu
düşünüyor.

K: Tam anımsamıyorum... Şafak vakti olmalı, uyanmadan az önce, ne çeşit bir ölümdü sizi bulan bilmiyorum. (ara) Sanırım denizle bir ilgisi vardı, hep dalgalara kapılan bu çocukluk imgeniz. (ara) Ve size baktım...

Sessizlik. Sonra adam aynı acıyla konuşuyor.

E: Ama bu birkaç saniye... bu zaman ne kadar kısa ve yetersizse de, bana olan duygularınızda dün ve bugünün farkı ne kadar önemsizse de, söz konusu olan bütünüyle bir son, biliyorsunuz.... bunu biliyorsunuz, tersini söylemeyin, bunu biliyorsunuz. (ara)
K: Sanırım yine yanılıyoruz. Hep yanılıyoruz. (ara, dinginlik) Söylediğiniz gibi sizi daha fazla sevmek ya da daha az, ya da yine daha fazla, ya da belki tam tersi yine daha az sevmek arasındaki fark söz konusu olmamalıydı, hayır... hayır... Sizi artık sevmemek, sizi artık sevmemek için her şeyi yapmak, sizi unutmak, yerinize birini bulmak, sizi bırakmak, sizi yitirmek tasarımı içinde sevmek söz konusu olmalıydı hep.

Gerginler, ikisi de gergin,
gözler kapalı, tutkuyla
mırıldanan budalalar.

E (dinginlik): Bak bana... haykırıyorum...
K: Seninle birlikte haykırıyorum.

Sessizlik. Uykuda gibi kımıldıyorlar
ve sonra kımıldamıyorlar, donup kalıyorlar,

gorunmeyen gözleri kapalı ya da yere çevrilmiş.

E (daha alçak sesle): Gittiğine gore beni hâlâ seviyorsun.

Yanıt yok.

E: Daima sevmek için mi gidiyorsun?
K (ağır): Bu aşkı asla ölene dek bizim kılamamanın, sana asla sahip olamamanın tapılası ıstırabında daima sevmek için gidiyorum.

Uzun sessizlik.

E: O adam? Bir şey biliyor mu? Biliyor mu?
K: Hayır. (ara)
E: Ona da mı böyle söylüyorsunuz? (ara)
K: Evet.

Uzun sessizlik. Birlikte kendilerinden geçmiş gibi gözlerini kapıyorlar. Ağırlık.

E (alçak sesle): Bana da ona söylediğiniz gibi söyleyin.
K (alçak sesle): Seni seviyorum. (ara)
E: Yeniden.
K: Güçlüğünü umursamadan seni seviyorum.
E: Kimle konuştunuz?
K: Kimle konuştuğumu bilmiyorum.

Sessizlik.

E: Sen Agatha'sın.
K: Evet.

Gözleri kapalı duruyorlar. Yine dinginlik, çatallaşan ses, temelsiz bir heyecanın yongası, kullanılmaz, betimlenmez.

E: Agatha, seni görüyorum.
K: Evet.
E (gozleri kapalı): Seni görüyorum. Kuçüksün. Önceleri. Ve sonra büyümüşsün.
K: Neredeyim?
E: Kumsalda. (devinim) Orada. (ara) Yedi yaşındasın. (ara) Ve sonra daha geç.
K: Başka bir yerde.
E: Evet, kapalı bir yerde.
K: Bir oda.
E: Evet.

Agatha'nın bu dinlencesinden, geçmişlerinin bu anından neredeyse alçak bir sesle konuşuyorlar.

K: Villada yalnızız.
E: Evet.
K: Annemiz nerede? Öteki çocuklar nerede?
E: Uyuyorlar. Dinlence zamanı. Mevsim yaz. Burası. Bu yer.
K: Agatha villası.
E: Evet.

Kadın bir devinimi durdurur gibi adamı durduruyor.

K: Durun.
E: Evet.

Sessizlik. O anın geçmesini bekliyorlar.

K (yine alçak sesle): Agatha'nın yazı.

E: Bizim yazımız, evet, yaz. Sabah vakti, villadan çıkıyorum ve kumsala bakıyorum, insanlar, denize girenler arasında kız kardeşimi arıyorum. Deniz ne kadar uzak olsa da, o ne kadar uzak olsa da kız kardeşimi hep tanırım. (ara) Onu neyinden bu kadar çok tanıdığımı hâlâ söyleyemem. (ara) Onu hemen görmediğimde korkuya kapılırım. (ara) Agatha'nın denizde yok olma korkusuna, deniz korkusuna benzer bir korku bu. (ara) Agatha dalgalara kapılır ve ötelere yüzer, şamandıraların ötesine, her şeyin ötesine, ve artık görülmez olur, ve haykırırız, geri dönmesini işaret ederiz. (ara) Agatha dönmesini işaret etmedikçe bana geri dönmez. Geri döner, yanıma uzanır, onu azarlamam, onunla konuşmam, Agatha'nın korkusundan yavaşça sıyrılırım. Bana ne olduğunu sorar. Ona korktuğumu söylerim, hepsi bu. Onu affetmemi ister. Yanıt vermem.

Bilinci geri gelir gibi olur,
ama âşıklar arasında hep
bu olağandışı dinginlik vardır.

E: Biliyorsunuz, bu mümkün değil, bu ayrılığa dayanamıyorum.

K: Biliyorum. (ara) Bu ayrılığı kabullenemezsiniz. Aynı şekilde ben de bunu yapmanızı kabullenmezdim. Asla, Hiçbir surette. (ara) Ve bunu yapacağız. (ara) Yine de bunu yapacağız, yaşamlarımızı ayıracağız.

Sessizlik.

E (şiddet): Sorun benim için hiç boyle konmadı. Sizden ayrılmayı hiç düşunmedim. Yapamam, anlıyor musunuz, gozleriniz bu sınırlarda hapsolmadan yapamam. Bedeniniz burada olmadan. Bu şey olmadan... biliyorsunuz... Başkaları size bakarken ve bende onların arasındayken sizi saran bu yeğni varoluş yitimi... elbet biliyorsunuz... ne olduğunu sadece benim bildigim ve sizi boylesine arzulanır kılan gulüşteki karaltı.

Sessizlik.

E: Bu ayrılık, yapamam... yapamam... anlıyor musunuz, yapamam.

Sessizlik. Sonra yer değiştiriyorlar,
yine sözler arasında, ve sonra duvarlar,
eşyalar boyunca dolaşıyorlar, ve oldukları
yerde kalıyorlar ve işte, hareketsiz, konuşuyorlar.

E: Biraz daha anlatın.
K: Neyi bilmek istiyorsunuz?
E: Nehir kıyısındaki bu yürüyüş. Fransa'da.
K: Neden?
E: Sizin görmüş olduğunuzu görmeyi denemek için.
K: Göremezsiniz. (ara) Asla göremeyeceksiniz.

Sessizlik.Kadın ihtiyatla anımsıyor.
Yavaşça konuşuyor, sık sık duruyor
ve sonra yenıden anımsamaya başlıyor.

K: Bundan uzun zaman onceydi, hâlâ bizimle yaşıyordunuz, o yıllar boyunca tatillerde Agatha villasında

beraberdik. (ara) Bir çeşit sofaya, sahanlığa benzeyen, kumsala bakan salondaki siyah piyano vardı... Nasıl söylemeli bilmiyorum. Sonra bu piyano satıldı ve bir odayı büyütmek için ara bölme yıkıldı... Ayrılışınızdan sonraydı, ama bunları biliyorsunuz, bütun bunları anımsamamalısınız. (ara) Ve daha sonra, bu ilk yıllardan çok sonra, piyano başka bir yerde bulundu, bir şekilde başka bir yere taşınmış, başka bir nehre bakan bir başka odaya. Çocukluğumuzun sömürge nehri değildi bu, hayır, bu daha sonraydı... (ara) Evet... sanırım piknik yapmıştık, tüm aileyle birlikte, babamız henüz hayattaydı, size bahsettiğim bu nehrin yakınında değil mi, Fransa'daydı, Agatha villasından uzakta değildi. Ve piknikten sonra biz ayrıldık. Siz ve ben, daha önce yaptığımız gibi, ayrıldık ve kesin olarak nehre gittik, görmek için ve sonra bu oteli bulduk. (ara) Nehrin yamacında uzun gri bir evdi. Bunun randevu evine dönüştürülmüş bir şato olduğunu söylediniz. Otelin içine girdik. On beş yaşlarındaydım ve siz on dokuz yaşındaydınız, sanırım, hâlâ maceraya atılmaya korkuyorduk.

E (ara): Yine de atılıyorduk.

K: Evet.

E: Anımsadığımı sanıyorum.

Uzun sessizlik.

K: Bu otelde de siyah bir piyano vardı. Bunun Agatha villasındaki piyano olduğunu söyledim. Otel açıktı, bütün kapılar açıktı, kimse yoktu, piyano açıktı. (ara) Oteli geçtik ve kendimizi önce nehrin yamacında daha sonra da nehirde bulduk, nehir engindi, hare-

ketsiz ve adalarla, kavaklarla dolu, her yerde, adaların üzerinde, yamaçların üzerinde. Otelden sonra nehrin bir dönemeci vardı ve onu gözden kaybettik. Dediniz ki: "Bu Loire Nehri, ne kadar geniş, bak, deniz uzak olmamalı." Hiç öyle görünmediğini ama tehlikeli bir nehir olduğunu söylediniz, yazın çocukların bedenlerini kavrayan ve onları diplerdeki kumlara gömen su boşluklarını, baş dönmelerini, burgaçları anlattınız. Ayrıca Loire kıyısındaki o kavakların, yazın başlangıcındaki o an, çocukluk dönemimdeki saçlarımla aynı renk olduğunu söylediniz. Hiçbir zaman, hiçbir zaman öyle görünmeyi istemeksizin çok yakışıklıydınız ve bu, güzelliğinize çocukluğun ele geçmez cazibesini katıyordu. Ve siz benimle konuşurken birden onu gördüm. O ana kadar nadiren yalnız kalmıştık, bu ilk anlardan biriydi. Sizden uzaklaştım ve size baktım ve sonra nehrin dönemecine baktım. Sonra, geri geldim ve hâlâ orada olduğunuzu ve hâlâ bana baktığınızı gördüm ve benim bu yalnızlık içinde sizi öyle görmüş olmakla düşündüğüm şeyin aynısını düşündüğünüzü gördüm, küçük kardeşlerimizden uzakta, bu mucizevi boşvermişlikte tek başımıza durmayı bize öğreten kadından uzakta. (ara) Bundan hiç söz etmedik, öbür çocuklar gibiydik, birkaç zamandır siz ve benim aramdaki yaş farkı nedeniyle, sözgelimi nehir hakkında bazı şeyler dışında hiçbir şey konuşulmuyordu.

Ara.

K: Sonra her birimiz aklımıza estiği gibi oteli gezdik, siz odalara doğru gittiniz sanırım, artık tam bilmiyo-

rum ve ben salonlara doğru, sıra sıraydılar, yemek odalarından sonra. Yine hiç kimse yoktu. Yürürken duyduğum tek şey üst kattaki, odalardaki adımınızdı. (ara) Ve sonra siyah piyanonun önünde yine nehirle yüz yüze geldim. Oturdum ve Brahms'ın valsini çalmaya başladım. Birden onu çalabileceğimi düşündüm ve sonra hayır, bu mümkün değildi. İkinci denemede durdum, biliyorsunuz, şu tam olarak üzerimden atamadığım şey, biliyorsunuz, annemizin yılgınlığı. Durduktan sonra ilk katta artık yürümediğinizi duydum. Dinliyor olmalıydınız. Yeniden çalmaya başlamadım. Tekrar yurudüğünüzü duydum.

Sessizlik.

E: Uyduruyorsunuz. (ara)
K: Bilmiyorum. Sanmam. (ara)
E: Temayı ikinci defa çalıyordunuz.
K: Evet. Daha fazla çalmadım, önce yürümeyi kestiğinizi duydum ve daha sonra yeniden yürümeye başlamıştınız ve birden orada olduğunuzu gördüm, kapının karşısında, ayakta. Bunu tek yapan sizmişçesine bana bakıyordunuz, görmekte, beni görmekte zorlanır gibi. Gülümsediniz. İki kez adımı söylediniz: "Agatha, Agatha abartıyorsun..." Ve size dedim ki: "Brahms'ın valsini sen çal." Ve yeniden terk edilmiş otelde ilerledim. (ara) Bekledim. Ve bir anda bu oldu, Brahms'ın valsini çaldınız, arka arkaya iki kez çaldınız ve sonra başka şeyler çaldınız, bir daha ve bir daha, ve sonra yine o vals. Nehre bakan büyük bir salondaydım ve parmaklarınızın benimkiler gibi muzik yaptığını duydum, bir daha asla becere-

meyecek olan benimkiler gibi. Kendimi bir fanusta, kardeşimin dünyada bir tek benim için çaldığı müziği dinlerken görüyordum ve tüm müziği sonsuza dek ona verdim ve yaşamlarımızın bir nehir gibi birlikte akan erincinde ona benzediğim denli kendimi mutluluğa erişmiş gördüm, orada, fanusun içinde, evet, orasıydı... ve daha sonra bedenimde bir sıcaklık duydum. (ara) Birkaç saniye için yaşama bilincimi yitirdim. (ara)

Sessizlik. Gözleri kapalı adam, kadına seslenir.

E: Agatha.

Sessizlik. Aynı şekilde yanıtlar, gözleri kapalı.

K: Evet. İlk defa çağrılıyorum, üstelik bu adla. Fanusta gördüğüm şeye sizin gibi seslendim, demin yaptığınız gibi, son heceyi vurgulayarak. Diyordunuz ki: "Agatha, Agatha. Sevmek mümkün olmadığı için sizi sevmiyorum."

Sessizlik. Sözler söylenirken gözler hâlâ kapalı.

K: O oğleden sonraya dair hiçbir şey anımsamıyor musunuz?

Sessizlik. Sanki adam anımsamaya çalışır.

E: Demin söylemiş olduğunuz şeyi anımsıyorum. Onu gormüş olduğumu anımsamıyorum. (ara) Otelin kapısı nehre mi açılıyordu?

K: Doğru. Nehre bakan iki koşut kapı vardı. Bu iki kapının arasında siyah bir piyano. Sonra nehir. (ara) Salonlar, kapıların solundaydı, nehrin yamacına doğru.

E: Nehir işte orada yitiyordu.

K: Evet, söylediğiniz buydu: "Bak nehir yitiyor, orada, yitiyor, bak, Agatha'nın yönünde."

Sessizlik.

K: Sonra, çalmayı bıraktınız.. Beni çağırdınız. Hemen yanıt vermedim. Tekrar çağırdınız, bu defa bir çeşit korkuyla. Sonra üçüncü defa haykırdınız. Işte o zaman orada olduğumu, geldiğimi söyledim. Geldim. Salonları bir kez daha geçtim, size geldim, ellerimi klavyenin üzerine, sizinkilerin yanına koydum. Ellerimize baktık, benimkilerin ne kadar daha küçük olduğunu görmek için ölçtük. Annemize bunu, piyanodan vazgeçmek istediğimi söylemeni rica ettim. Kabul ettin.

Sessizlik.

K: Otelin park kapısından girmesi gereken andı. Birden orada olduğunu fark ettik, bize baktığını. Gülümsedik, o da gülümsedi, bir saat önce ayrılmış olacağımızdan endişe ettiğini söyledi. Şaşırdık, bir saat önce mi? Evet. Onu bu şekilde, nehrin ışığında ikimize bakar bulduk. (ara) Annemizin bu bakışından sonra neler olduğunu pek az anımsıyorum. (ara)

E: Ben anımsıyorum. Ona dedim ki: "Agatha piyano çalışmaya devam etmek istemiyor." Ona Agatha'nın

bu kararını kabul etmesi gerektiğini söyledim. Onun yerine, Agatha'nın yerine ben çalarım, hayatım boyunca. Arada bir sizin bakışınızda da rastlanan aynı dinginlikle uzun süre çocuklarına baktı. Bu bakışın karşısında başımız dikti. Ve sonra 'evet' dedi, kabul ettiğini, Agatha'nın piyano öğrenme zorunluluğundan bağışık olduğunu, bu işin bittiğini. (ara) Ben de, sonrasını artık ben de bilmiyorum, onun bu sözlerinden sonra her şey yok oldu.

Çok uzun sessizlik. Biraz müzik.
Bu kısmın, şimdiye dek söylenmiş olanların
uzaklaşma zamanı. Ama yine, hâlâ,
âşıkların hiçbir devinimi yok.

E: Biraz daha anlatın.
K: Daha.
E: Evet.
K: Bu defa neyi?
E: Bu ayrılığı.
K: Siz, siz asla gidemezsiniz. Siz, asla. Kuşkusuz farklıyız. Farklılıklar herkesin hâlâ konuştuğu böylesi çarpıcı (gülümseyiş) bu benzerlikte yatıyor.

Gülüşler. Karşılıklı. Ama hâlâ hiçbir devinim yok.

K: Bu öyküyü bilen başkaları şunu diyebilir: "Adamın içinde olduğu durum, yani kadından ayrılmasının imkânsızlığı, kadını adamdan ayrılmayı tasarlamaya itti." Derler ki: "Adam kardeşlerin büyüğüydü, kardeşinden beş yaş büyüktü, Agatha ikinciydi, adam kendinden küçükler adına karar vermeye alışkındı

onun aklına bile gelmeden kadının kendisinden ayrılacağını bilemezdi."

Gülmece bitti. Yine kıpırdamıyorlar,
ama yavaşça bir çeşit uyanıklığa,
bu aşktan soz etme mutluluğuna dönüyorlar.

E: Diğerleri sorardı: "Bu aşk kumpasında bile adamın aklına gelmeden ha?"
K: Evet. Diğerleri yanıtlardı hatta: "Evet, bu durumda bile."
E (yeniden): Bu aşk kumpasında.
K: Evet.

Bu sözün söylenişine gömülen tutku.

E: Bedenin, Agatha... bedenin... beyaz.
K: Bedenim.
E: Beyaz, evet... beyaz...
K: Evet, öyle, evet sanırım...
E: Ben de, çok iyi bilmiyorum, hiçbir şeyden çok emin değilim.
K: Annem derdi ki: "İkisinin de gözleri, teni, beyazlıkları aynı kırılganlıkta."

Uzun sessizlik.

K: Sen, asla ayrılamazsın... bunu biliyordum... asla... beni asla terk edemezsin.
E (alçak sesle): Asla. Asla yapamazdım. Asla yapamayacağım.
K: Olduğumuz yerde kalırdık, Agatha villasında buluşmak üzere.

E: Evet. Denizin karşısındaki bu yerde kalırdık.

Sessizlik. Artan ağırlık.

K: Sizle benim aramda başka bir şey olması gerektiği fikri aklıma geldi. Tarihin yeni bir oluşumu gibi.
E: Ayrılmak mı?
K: Hayır. (ara)
E: Öyleyse değişiklik ayrılmak değil.
K: Hayır. Her zamanki gibi yine art niyetli davranıyorsunuz. Bıliyorsunuz ki ayrılık denizin öbür kıyısındaki Agatha villasından başka bir yere gitmektir yalnızca. Hayır, değişiklik ayrılmak değil. Ne olduğunu söyleyebilmek isterdim, bilmiyorum.
E (dinginlik, ölçü): Yaratmak mı?
K: Neyi?
E: Sanki bir korku...?
K: Evet. Korku.
E: Denizlerin korkusu. Tanrıların korkusu.
K: Evet. Korku. (ara)
E: Öyleyse nedir değişiklik?
K: Bu aşkta böyle kalakalmak.

Sessizlik. Yine aynı heyecan, ikisinde de ortak olan sıkıntı.

E (villaya bakar): Doğduğun yıl satın aldık onu. Adı Agatha'ydı, Agatha villası. (ara) Sana onun adını verdik.

Sessizlik.

E: En son annemizin ölümüne geldik. Sekiz ay önce.
K: Evet. (ara) Orada ölmek istiyordu.

Sessizlik.

K: Agatha villasına nasıl giriyorsunuz?
E: Geceleyin. Onun verdiği anahtarlarla.
K: Anahtarları o mu bıraktı?
E: Hayır. Ölümünden önceki gün verildi. Bana, Agatha'nın kardeşine.

Sessizlik. Bakışırlar.

K: Birine söylediği bir şeyi diğerine söylemezdi, asla.
E: Asla. Geçmişten hep gelecek, beklenecek, henüz belirsiz bir olay gibi söz ederdi. (ara) Derdi ki: "Bugün yarın Agatha müziği bırakacak." Ve bu, bir gün Loire'da ona bu izni verdikten sonraydı.

Uzun sessizlik.

K: Agatha villasına bazen yalnız geliyorsunuz.
E: Evet. Sizin yalnız geldiğiniz gibi. (ara)
K: Bu ziyaretlerden hiç söz etmedik.
E: Hiç, hayır.
K: Oraya uğramış olduğunuzu her defasında odada bıraktığınız küçük bir dağınıklıktan anlardım.
E: Bense sizin uğramanızdan sonra bu dağınıklığın toplanmış olmasından.

Sessizlik. Gözler kapalı.

K: Nasıl bir baş dönmesiydi uykunuzdan kalan.
E: Kokun Agatha, bu boşluk.

Uzun sessizlik.

E: Ya siz, benim yokluğumu nasıl tanımlarsınız?
K: Onu sizle paylaşıyorum, adlandırmıyorum.
E: Rica ederim, yardım edin bana.
K: Yardım ediyorum. Gidiyorum, size yardım ediyorum.
E: Doğru.
K (gülüş): Bu noktada da çok iyi uzlaşıyoruz değil mi?
E: Evet. (gülüş) Adı çıkmış bir uzlaşma, numunelik.
K: Çaresiz. (gülüş, acılı) Bu acı olmadan ne yapardık?.. Bu ayrılık olmadan... Bu acı...
E: Hava olmadan ne yapardık... Işık olmadan...
K: Hava neyimize yarar... Ya da ışık... Şunu bilmesek, hepimizin onlara boyun eğdiğini.
E (ara): Aşkım. Agatha... kardeşim Agatha... Çocuğum... Bedenim. Agatha.

Ağlıyorlar.

K: Gözleri nasıldı?
E: Mavi.
K: Sanki onun gözleri...
E: Evet.
K (mutluluk): Oh... Bu rastlantı...
E: Bu mutluluk.

Ağlıyorlar. Sessizlik.
Gözlerini kapıyorlar.
Yine görünmeyenin içine giriyoruz.

E: O gün mavi bir elbise giyiyordunuz, bir plaj elbisesi, yere yatağın altına fırlatmıştınız.
K: Durun... Sanırım... Evet, mavi gece... Annemizin

bir elbisesiydi... Eski... Beyaz çizgili... Bazen bana ödünç verirdi. (ara) O rengi anımsıyor musunuz... O maviyi.

E: Evet, bana çıplak bedenin beyazlığını düşündüren yerdeki mavi lekeyi.

Uzun sure susuyorlar.
Ve sonra kıpırdıyorlar.
Bır an boşladıkları görünür güçlerini
yeniden sınıyorlar. Söz yine orada.

E: Yeni bulduğunuz ve sevdiğiniz bu adam, birçok insan bana ondan söz etti.

K: Ne diyorlar?

E (güluş): Diyorlar ki: "Kız kardeşiniz kötü yolda ve kendini onunla teşhir ediyor. Ona sarılıyor ve onunla senli benli konuşuyor. Onları yollarda, motellerde, tiyatrolarda ve geceleri Paris'in barlarında görüyoruz..."

Sessizlik. Bakışıyorlar. Gülüşler kesildi.

E: Dinleyin... Beni dinleyin... Gün gelir aşk biter.

Biraz daha yakınlaşıyorlar.
Yakın ama karşılıklı temastan uzak duruyorlar.
Kadın yanıt vermiyor.

E: Eğer onu seviyorsanız... Kısa bir zaman, birkaç hafta, birkaç gece için de olsa, benı daima sevmek yerine onu birkaç gece için de olsa... Soyleyin bunu. (ara)

K: Onu seviyorum.

Sessizlik. Adam gözlerini kapalı tutuyor. Kadın başka yöne dönük.

E: Haykıracağım. Haykırıyorum.
K: Haykırın.

Tutkunun tum katmanları orada,
tutarlı bir dinginlikle konuşuluyor.

E: Öleceğim.
K: Ölün.
E: Evet.

Ara. Biraz müzik, belki,
çocukluktan geçişteki bu Brahms valsi.

K: Ayrılığımızdan beri hiçbir şeyi sevemiyorum. (ara) Yine size aitim.

Sessizlik. Yine urküten bir yatışmışlık.

E: İşte bizi saran zifiri koyuluk geri geliyor, bizim hükmümüz olan bu yasağın dinginliği. (ara) Böylece benden uzaktayken bu yasağı daha da yasak kılan kararlar aldığınızı anlatmaya geldiniz.
K: Evet. Daha tehlikeli, daha yılgın, daha korkunç, daha ürkütücü, daha bilinmez, lanetli, çılgınca, hoş görülmez, hoş görülemeyene daha yakın, bu aşka daha yakın. (ara)
E: Görüyorum. Görmek beni deli ediyor. (ara)
K: Emin misiniz?
E: Yalnızca sevdiğime eminim.

K: Başka hıçbir şeyden emin değilsiniz.
E: Başka hiçbir şeyden.
K: Bu yanıtı ben de verebilirdim, ne dersiniz?
E: Kastettiğiniz hangisi?
K: Sizinki ve benimki belirsiz.

Birden kımıldıyorlar. Sonra hareketsizleşiyorlar.
Sonra sözden önce uzun bir sessizlik.
Kadın pencereden bakıyor, kumsal, deniz.

K (neredeyse yüzsüzce): Tuhaf, birden bu hava, bu ılıklık... Birden... Neredeyse açık, neredeyse sıcak. (ara) Yazın dönüşü gibi.

Adam hareketsiz. Yine kendinde değil.
Gözleri kapalı. Sessizlik.
Kadın birden endişeleniyor sanki.

K: Size söyluyorum. (ara) Size söylüyordum.

Sessizlik.

E: Sizi duyuyorum. (ara) Aslında siz masumdunuz, henüz genç, dinginliğinizin ufkundan, bedeninizin sınırsız gücünden hiç habersiz. (ara) Güzeldiniz, bu size soylenirdi ve siz Balzac okurdunuz. Kumsalın görkemiydiniz ve bir çocuk deliliği hakkında ne kadar az şey bilirse siz de o kadar az biliyordunuz bu görkemi. (ara) Yaklaşan kış ve onu öldürecek bir acının yolundan giden aşkımız hesaba katıldığında gerçekten hava çok güzel.
K: Aşk da böyle bir şey, bence.

Sessizlik. Gözlerini kaparlar.

E: Sanırım.
K: Siz ve ben o aileye geldiğimizden beri, o kadından... Bilinmeyen.... Tanınmayan...
E: Aşkımız...
K: Aşkımız...
E: Önceden beri o ve daha önceden ve daha ve daha önceden...
K: Evet.

Tarih yolculuğu. Gidiyorlar ve geliyorlar, yeniden ona yaklaşıyorlar. Sessizlik.

E: Deniz ılık. Çok sakin. Çocuklar villanın önünde denize giriyor.
K: Evet. Çocuklar dalgaların köpüklerinde yatıyor, denize gömülüyor, gülüyor, haykırıyor.
E: Birkaç gündür on sekiz yaşındasınız.

Ara. Birbirlerine sırtları dönük, bakışlarının karşılıklılığını artık taşıyamıyorlar.

E: Birden, bu haber: Kız kardeşim büyüdü. Kız kardeşim Agatha on sekiz yaşında.

Sessizlik.

E: Annemiz haber veriyor, şoyle yazıyor bana: "Onu gormeye gelmelisin, bir anda gözlerine inanamayacağın kadar güzelleşti ve sanki o bunu bilmiyor. Sanki, bilirsin, o bunu bılmeye pek gönüllu değil.

Küçükken arada bir, anımsarsın, bizden uzak kalırdı, şimdi bunu bilerek yapıyor."

Sessizlik. Hâlâ birbirlerine sırtları dönük. Yine bu acı.

K: Charenteslı bir genç kızla nişanlısınız. Yirmi üç yaşındasınız. Üniversiteyi bitiriyorsunuz. Yalnız yaşıyorsunuz. Agatha villasına sadece yazın birkaç günlüğüne geliyorsunuz.

Sessizlik. Ağırlık.

E: O yaz Agatha'yı görmeye geliyorum. Sizi görüyorum. (ara) Belirlenenden daha uzun kalıyorum.

Sessizlik.

E: Harika bir yaz. (ara) Agatha'da bir yaz günü.
K: Temmuz ayında bir dinlence. Park, evin öte tarafında, denizin öte tarafında.
E: Anne babamız çardağın altına uzanmış. Onları odamın penceresinden görüyorum. Villanın gölgesinde uyuyorlar.

Sessizlik.

K: Odalarımız parka bakıyor.

Sessizlik.

E: Korkacak hiçbir şey yok. Hiçbir bakış. Hiçbir ölçüsüzlük. Hiçbir şey sıcaklığın huzurunu bozamaz.
K: Hiçbir şey.

Sessizlik.

E: Küçük kardeşlerimiz o yaz Dordogne'da büyukbabamlarda... (ara) Annemiz hasta... Anımsarsınız... Beklenmedik bir depresyon... Babamız ve sizinle yalnız kalmak istemişti, o yaz. (ara, yakaran bir tonda) Yardım edin bana. (ara)

K: Denizin sesi duyuluyor, sakin ve ağır. Öğleden sonra dinleniyorum. İki yıldan beri böyle. Doktor çalışmaya bağlı yorgunluktan söz ediyor, anımsıyor musunuz? (ara) "Dınlenmesi gerek."

E: Evet.

K: Yanınızda uyuyorum. (ara) Odalarımız yankılı bir bölmeyle ayrılıyor. (ara) Biliyorsunuz. (ara)

E: O yazdan önce bunu bilmiyordum.

Gözlerini kaparlar. Devinim ve konuşulan metin arasında bütüncül bir denge.

E: Sanrılı odaya geri dönüyorum. (ara) Sanırım uyuyor. (ara)

K: Uyumuyor.

E: Ona bakıyorum. Bunu biliyor mu?

K: Biliyor.

E: Kimin geldiğini bilmiyor, belki de?

K: Biliyor.

E: Kimin geldiğini bilmiyor, belki de?

K: Biliyor, ayak sesinizi tanıyordu. Odada kimin yürüdüğünü biliyordu.

Sessizlik.

E: Kız kardeşimin bedeni orada, odanın gölgesinde.

(ara) Kız kardeşimle bir başka kadının bedeni arasındaki farkı bilmiyordum. (ara) Gozleri kapalı. (ara) Yine de benim geldiğimi biliyor.

K: Evet.

Sessizlik. Roller değişiyor.

K (gözleri kapalı): Bıraz daha konuşun. (ara)

E: Evet. (ara) Fark, onu iyi tanıdığımı zannetmekle onun hakkındakı bilgisizliğimin ortaya çıkmasında yatıyor. Onu tanımakla bilmemek arasındaki bu farkın bitimsizliğinde.

Sessizlik. Ağırlık. İkisi de, gözleri kapalı, benzersız çocukluğu yeniden buluyor.

K: Biraz daha, yalvarırım, bana ondan bahsedin. (ara)

E: Denizin sesi odama geliyor, karanlık ve ağır. (ara) Bedeninizin üzerinde güneşin fotoğraflanmış betimi. (ara) Göğüsler beyaz ve tende çocuk mayosu betimi. (ara) Bedeninin uygunsuzluğunda Tanrı ihtişamı var. Sanki denizin sesi bedenini derin bir su eğiminin dinginliğiyle kaplıyor. (ara) Bundan başka bir şey görmuyorum, oradasınız, hazır, içinden çıktığınız gece aşkın gecesi.

Sessizlik. Birbirlerinden uzaklaşıyorlar. Sonra yine konuşuyorlar.

E: Ona uzun süre bakıyorum. Bunu biliyor mu?

K: Keşfediyor.

Sessizlik.

K: Bazen yankılı bölmenin ötesinden sizi duyuyordum... Villada yalnız kaldığımız oluyordu. Genç kızları getiriyordunuz ve onları sevdiğinizi söylediğinizi duyuyordum ve bazen onlara verdiğiniz coşku içinde ağladıklarını da duyuyordum ve bu durumlarda söylenen şeyleri de duyuyordum, hakaretleri ve haykırışları, ve korktuğum oluyordu. (uzun ara) Bu yankılı bölmenin varlığını umursamadığımızı bilmiyordum. (ara)

E: Odanız her zaman öyle sakindi ki... Çok uzun zaman dikkat etmedim... Bir ana kadar... O ana kadar... Biliyorsunuz, bir defasında biri sizi almaya geldiğinde, neşeden ve korkudan aynı şekilde haykırdığınızda.

Uzun sessizlik. Konuşmadan hareket ediyorlar, sonra yeniden hareketsizleşiyor ve konuşuyorlar. Hareket halindeyken hiç konuşmuyorlar.

E: Bu benim bir arkadaşımdı. (ara) Sevinciniz büyük olurdu.

K: Öyle olduğunu hatırlar gibiyim, evet. (ara)

E (şiddet yüklü): Sevinçten ölüyordunuz, değil mi? (yanıt yok) Sevinçten ölüyor olmalıydı kardeşim Agatha.

K: Sanırım. Bir an için, olüyordum belki... (ara) Ama kumsaldaki o sabahtan once... Nehrin yakınındaki öğleden sonranın ardından bana ne olduğunu iyi bilmiyorum.

Sessizlik.

E: Biliyorsunuz, haykırışınızdan anlamıştım, yalan söylemeye değmez.

K: Bir haykırıştı, oyle mi?
E: Evet. İğrenç. İğrençti ama Agatha dinlencesinden once, kumsaldaki o sabaha dek umursamadım.

Sessizlik. Birbirlerinden uzaklaşıyorlar.

K (alçak sesle): Kardeşimin o çıplak beden uzerindeki bakışını önceki gun olanlardan daha iyi anımsıyorum, şu bahsettiğiniz ölümden, kardeşiniz Agatha'yı öldüren ölümden.

Birbirlerinden ayrılıyorlar. Kadın tekrar çocuklaşıyor.

K: Kardeşimin çıplak bedenim uzerindeki bakışıyla bir başka erkeğin bu bedene bakışı arasındaki farkı bilmiyordum. Buna, kardeşime ve yasak şeylere dair hiçbir şey bilmiyordum, ne ne kadar tapılası olduklarını ne de o ana dek nasıl bedenimde saklı olduklarını.

Sessizlik. Aşırı ağırlık. Hareketsizlik.

K (yakaran, çok alçak sesle): Bana beyaz bedeni anlatın. (ara)
E: Gözler görünmüyor. Beden bütünüyle gözkapaklarının altına gömülmuş. (ara) Kız kardeşimsiniz. Beden kımıltısız. Tenin altından yürek görünüyor.
K: Bedene dokunuyorsunuz. (ara) Gece boyunca yatıyorsunuz. (ara) Susuyoruz.
E: Göğüsler, sanırım, ellerin ve öpüşlerin erıminde.

Sessizlik.

E: Anne babamız uyanıyor. Artık adınızı bilmiyorum.

Uzun sessizlik. Farklı bır ton.

E: Iki yıl sonra sizi evlendirdiler. Her şey karardı. (ara) Sizi aşkımızın ilk anındaki gibi seviyorum, o öğleden sonra, Atlantik kıyısındaki villada olduğu gibi. (ara) Sizi seviyorum. (uzun ara) Çocuklarınız oldu, mutlu bir evlilikti diyelim.
K: Evet. (ara) Öyle diyelim: Sizin gibi. (ara)
E: Evet.
K: Biz hiç boşanmadık.
E: Birbirimize bağlıydık. Size bağlıydım. Karşılığında siz de bana bağlıydınız. Bugüne dek.
K: Her şeyin yeniden başladığı bugüne.
E: Evet, başka hiçbir aşkın değil.

Acı teması geri gelir ve adam kaybolur.

E: Sabah sizi kumsalda görmüştüm. Her gün yaptığım gibi kız kardeşimle buluştum. Birlikte yüzdük. Ve sonra kuma uzandık. Hava güzeldi. Güneş vardı, temiz bir rüzgâr. (ara) Ve birden dediniz ki: "Neler oluyor? Diğerleri hâlâ gelmedi..." Beyaz merdivenli villaya baktık, her şey olağan görünüyordu. Ve sonra çardaktaki saati gördüm, saatte yanılmıştık, kumsala alışılandan bir saat önce gelmiştik.

Sessizlik.

E: Önceki gün bana sormuştunuz, saatınizin durduğunu soylemiştiniz ve size saati söylemiştim, akşam

yemeğinden sonra, odalarımızın baktığı koridorda, anımsıyor musunuz? Yanlış görmuştum kuşkusuz.
K: Kuşkusuz.
E: Koridorun ışığı hiçbir zaman iyi değildi.
K: Hayır. Annemiz hep ihmal ederdi.

Sessizlik.

K: Sonra hatanızı düzeltmemiştiniz. (ara)
E: Aslında, fark etmişti m, çoktan uyuyor olmalıydınız.
K: Ve daha sonra unuttunuz. Ertesi sabah unuttunuz.
E: Evet, doğru.

Sessizlik. Ağırlık.

E: O günün ertesiydi, biliyorsunuz, o akşamın, o dost sizi almaya gelmişti ve siz haykırmıştınız. (ara) İlk defa sizi öldürme tutkusundan söz ettiğimi anımsıyorum. (ara) Yanıt vermediniz. Kumsaldaydı.

Sessizlik.

E: Dünyada bir saat fazlamız vardı. Tek bır saat. (ara) Ve bu yetti. (ara) Size önceki gün olanlardan söz ettim. (ara) Beyaz mayonuzda belirsiz bir kan lekesi olduğunu söyledim. Bakıştık.

Sessizlik. Adam devam eder.

E: Çocukluk adınızı söyledim. (ara) Ağladınız. (ara) Sizi affetmemi istediniz.

Sessizlik.

E: Sonra, tüm bedenimize ondan daha büyük, yakıcı bir yara oyan bu bakıştan fazlasını anımsamıyorum.

Sessizlik.

K (yakararak): Biraz daha. Konuşun.
E: Hayır. Susuyorum.
K: Yalvarırım.
E: Hayır. (ara)
K: Haklısınız. Artık konuşmayın. (ara) Sıradan şeyler söyleyin. Söyleyin, yalvarırım.
E: Evet. (ara) Dinleyin, şunu söylüyorum. Diyorum ki: "Sonraki yıllarda bizi evlendirdiler. Her şey kararda."

Uzun ara. Agatha'daki dinlence sırasında Agatha ve kardeşi arasında geçenlere anıştırma.

K: Bana da söyleyin, artık bilmiyorum... Söyleyin bana, hiç bilemedim...
E (uğraşıyor): Hayır... Sanmıyorum... Hayır, bende anısı yok... Hayır... Sadece sizi görmüş olmamın anısı var, başka hiçbir şeyin, (ara) sizi gormüş olmaktan başka... Hiçbir şeyin. İzleniyordunuz. (ara)
E: Kusursuzluğunuzun olgusal özünü keşfedene dek izlendiniz... Yani benim kardeşiniz olduğum ve birbirimizi seviyor olduğumuz.

Sessizlik.

E: Dinleyin beni, dinleyin... bir aşkın olmediği ve onu yok etmek gerektiği de olur.

K (yeniden): Sanki bu mumkünmüş gibi.
E: Evet.

Sessizlik.

K: Kumsalda size sordum: "Ne oluyor? Söyle bana..." (ara)
E: Evet... Hep bu endişeleriniz vardı... Bu korkularınız... Özellikle geceleri... Ne olduğunu bilmediğiniz korkularınız. Beş, yedi, on iki yaşlarındaydınız, sizi koridorda ağlıyor, yitik, titrer bulurduk... (ara) O gün de her zamanki gibi yanıtlamalıydım... Kaygılanmamak gerektiğini, oluruna bırakmak, rahat olmak gerektiğini söylemeliydim, ne bileyim, uyumak gerektiğini...
K: Hayır. (ara) O gün, öncesini artık bilmediğini söyledin, "Bugün," dedin. "Bugünden öncesini bilmiyorum."

Sessizlik.

E (tekrarlar): ... "Bugünden öncesini artık bilmiyorum." (ara)
K (ağırlık): Evet. Artık neyi bilmediğini sordum.
E: Dedım ki: "Hiçbir şeyi. Seni."
K: Evet, doğru.

Uzun sessizlik. Yürürler. Dururlar.
Ve sonra tekrar konuşurlar.

K: Ve Agatha villasının beyaz merdivenlerinden küçük kardeşlerimizle anne ve babamız indi. Herşey ilk defa karardı.

Yurürler. Sonra dururlar. Ve konuşurlar.

E: Nereye gideceksiniz?
K: Sizden uzağa. Tek kelimeyle. Onunla beraber sizden uzağa.
E: Geleceğim.
K: Evet.
E: Ve oradan da uzağa gidecek misiniz?
K: Evet.
E: Ve yine geleceğim.
K: Evet.

Sessizlik.

E: Ve oradan da uzağa gidecek misiniz?
K: Evet. Sizden kaçmak için gidiyorum, ve orada bile gelip beni bulmanız için, sizden kaçarken, olduğunuz yerden hep daha uzağa gideceğim. (ara) Bundan başka seçeneğimiz yok.

Adam, bedeninin kadının göğüslerine yakın olduğunu çağrıştıracak ikircil ve dengeli bir halde divana uzanır. O sırada kadın adamdan uzaklaşır. Konuşurken hemen hemen her zaman olduğu gibi birbirlerinden ayrılar, sanki kaçınılmaz âşık olma tehlikesini göze almadan bakışmak imkânsızmışçasına. Aşklarının bile çocukluk çağında kalakalırlar.

K (alçak sesle): O da sizin yaşınızda.

Sessizlik.

K (alçak sesle): Bedeni güzel olabilir, çok iyi bilmiyorum. Sanırım sizinki gibi, hâlâ hantal, henüz incelmemiş, bilirsiniz, sanki hâlâ güçsüz ve hâlâ büyümeli, gelişmeli. (ara)

E: Gözleri?

K: Mavi, koyu mavi. Çok berrak. Kapalı gözlerinin ardından maviyi kucaklıyorum. Kardeşimin gözlerine hiç dokunmadım. (ara) O diyor ki: "Etrafımızdaki şu koca ülkeye bak, okyanusların derinliğine, gozlerini kapa ve toprağa bak..." (ara) Ve o zaman güneşin altında yarı kapalı gözlerle onu arayan çocuk suretinizi görüyorum.

Sessizlik.

K (ağır): Derdin ki: "Bak, Agatha, gözlerinin berisine bak." Yine kumsaldaydık... Ellerini gözlerime koyar ve kuvvetle bastırırdın. Ve görürdüm... Ve sana ne gördüğümü soylerdim... Kızıl... alevler... ve gece... korkardım... ve biraz daha anlatmamı isterdin ve ellerindeki kanın kızıllığından öteyi gördüğümü söylerdim sana... (ara) Ellerin. Oyle güzel.... Öyle uzun, kırılmış gibi, paramparça... kumsalda yanıma konmuş. (ara)

E: Agatha'nın elleri... ne kadar benzer...

K (fısıltıyla): Evet...

E: Ne uzun. Aynı şekilde kırılmış gibi...

K (aynı tarzda): Evet...

E: Sanki paramparça...

K (aynı tarzda): Evet...

E: Brahms'ın valsi...

K (aynı tarzda): Evet...

E: ... hiç bütünüyle çalamadı....
K (aynı tarzda): Hiç...
E: Ve annemiz yakınırdı...
K (aynı tarzda): Evet...
E: "Çalışmak istemeyen bu küçük kız... Sahip olduğu bu ellerle, piyano hakkında hiçbir şey bilmek istemeyen..."

Sessizlik.

E (fısıltıyla): Nehrin bugününe dek.
K: Adama müziği sonsuza dek verdiği ve akan nehir gibi mutluluğa taşındığı zaman.
E (fısıltıyla): Evet.

Sessizlik.

E: Ve kavrayamayan kadın. (ara) "İlk iki çocuğumun, ilk ikisinin elleri aynı, yanılmıyorsam, müzik için yaratılmışlar, ama küçük kız, o, o istemiyor."
K: "İkinci olanıydı, ilk küçük kız, oğlanın ardından gelen, ikinci çocuk... O tembeldi..."
E: Ben öyle demezdim, kızın ona, çok iyi çalan erkek kardeşine güvendiğini söylerdim... Sanki bu onun için dert değilmiş gibi, bilirsiniz... Piyano çalmak.... Yaşamak... O, yani oğlan becerebildikten sonra, oyle muhteşem, kız derdi ki: "Hiçbir şey, elleri klavyede boyle gezdirmeye benzemiyor ve beklemeye..." Nefes kesilir... Bunun dert olmadığını söylerdi kız, çünkü oğlan... becerebiliyor.

Uzun sessizlik.

E: Beden, diyordunuz....
K: Sizin yapınız. (ara) Gerçek olgunlukta bir adam. (uzun ara) Haykırdığım ad benim.
E: Agatha.
K: Agatha. (ara)
E: Şaşırmıyor.
K: Ona dedim ki: "Bu benim adım değil. Beni başka bir adla, Diotima adıyla çağırmasını söyledim. Biliyorsunuz, hayatım hakkında hiçbir şey bilmiyor, yalnızca evliliğimi biliyor."
E: Ona Agatha hakkında ne söylüyorsunuz?
K: Bu adı bana Ulrich Heimer isminde bir âşığımın verdiğini. Okumuş bir adam, ama oraya kadar değil, o okumalara kadar değil.
E (yeniden): Kastettiğiniz: Sınırsız olanlar mı?
K: Şu da söylenebilir: Kişisel olanlar.
E: Siz ve ben hakkında.
K: Evet, siz ve ben, ikimiz hakkında. (ara) Şakayla karışık derdiniz ki: "Bu öyküleri biz yazdık." (ara) Sömürge evimizin bahçesindeydi, sanırım Gabon'daki iki sene boyunca, babamız karısı ve iki çocuğunu götürdüğünde. Nehrin diğer kıyısında, dinlence sırasında.

Adam doğrulur. Bakışırlar. Konuşmazlar.
Sonra bakışlarını çevirirler. Ve konuşurlar.
O sırada yalnızca metin kımıldar, ilerler.

E: O anki yaşımızı artık bilmiyorum.
K: On yedinizdesiniz.
E: Artık bilmiyorum.

Ara.

K: Anımsayın, Avrupa'da yaz olduğunu, âşıkların bir parkta olduğunu okuyoruz, uzanmışlar, hareketsiz, birbirlerine çok yakın olmaktan uzak, bütün yaz boyunca duvarlarla çevrili bu parka kapanmışlar, tüm kentten saklanıyorlar, öylece uzanmış, hareketsiz olduklarını okuyoruz, ayrılıklarının bilincini yitirecek kadar ve birbirinin en ufak hareketi diğeri için hoş görülmez bir ayılış. Konuştukları zaman yalnızca aşklarından konuşuyorlar.

Ara.

K: Anımsayın, denize bakan bu sıcakta, tutkunun duyumsamadan ağlayacak kadar yoğun olduğu sırada, âşıkların bir kış aydınlığında yüzdüğünü okuyorduk.

Uzun sessizlik.

E: Evet. Aynı kanıda değildik... Diyordunuz ki: "Agatha ölümle yüzleşebilendir."
K: Siz, diyordunuz ki, o, Agatha, ölemezdi, o, o ölüm tehlikesinden uzakta ölümle yüzleşiyordu.
E: Asıl ölümün ölümlü olduğunu söylüyordum.
K (yankıyla): Ölümün, evet.
E: Agatha olmazsa ölümün ölebileceğini, o rastlantıların güvencesinde olmadığını. (uzun ara) Annemiz dinliyordu.
K (aynı tarzda): Annemiz dinliyordu, evet.
E: Bunu bilmiyorduk... O dinliyordu... Agatha'yla ilgili konuşmalarımızı dinliyordu.
K (aynı tarzda): Evet.
E: Bunu çocukları arasındaki resmiyetten hemen anlıyordu.

K: O Temmuz gününden sonra birbirimize siz diye hitap etmeye karar verdik, anımsayın... o aynı akşam.
E: Şakayla karışık böyle konuşurduk ve insanlar bununla eğleniyordu, o hariç, şimdi ölü olan bu büyüleyici anne... Bu kadın... aşkımız.
K: Aşkımız... Annemiz.

Sessizlik.

K: Size söylemek istiyordum, öldüğü gün konuştu. O gün dedi ki: "Çocuğum, ondan hiç ayrılma, sana bıraktığım erkek kardeşinden." (ara) Ayrıca dedi ki: "Bugün sana söylediğimi bir gün ona söylemen gerekecek, Agatha'dan ayrılmaması gerektiğini söylemen gerekecek."

Sessizlik.

K: Ayrıca dedi ki: "Eşsiz bir aşk yaşama fırsatınız var ve bir gün bu yüzden ölme fırsatınız da olacak."

Sessizlik. Ağırlık.

E: Yarın şafakta gidiyorsunuz.
K: Evet.
E: Sonsuza dek, değil mi?
K: Evet. Bir daha bu aşktan başka hiçbir şeyin uğramayacağı yeni kıtanın sınırlarına dek.

Birbirlerinden ayrılırlar.

E: Agatha.

Ayrılırlar. Gozler kapalı.

K: Evet.
E: O yaz konuştuğumuz kadar güzel miydi?
K: Evet, harika bir yazdı. Anısı, bizde kalandan daha güçlü... Sizden, onun karşısında ikimizden... bizden daha güçlü bir yazdı, bizim gücümüzden daha güçlü, bizden, senden daha mavi, güzelliğimizden daha öte, bedenimden, güneşin altındaki tenimden daha yumuşak, hiç bilmediğim bu ağızdan.

Sessizlik. Gözler kapalı.
Urkütücü bir gerginlik içindeler.

NORMANDİYA KIYISININ YOSMASI

...Luc Bondy, *Ölüm Hastalığı*'nı Berlin Schaubühne'de sahneye koymamı istemişti. Ben de bunu kabul etmiş, ama ona öncelikle *Ölüm Hastalığı*'nı sahneye uyarlamam gerektiğini, metinden sahnelenmeyecek, okunabilecek seçkiler yapmam gerektiğini söylemiştim. Uyarlamayı yaptım. Bu uyarlamada, öykünün kahramanları konuşmuyordu. Kendi öykülerini, söylemeleri gerekenleri, başlarına gelenleri oyuncular anlatıyorlardı.

Sahnelerin tümü de, onu ya da on ikisi, bitmişti. Öykünün, başlıca karakterler arasındaki konuşma metinleri gibi okunmaları gerekiyordu. Bu uyarlamada kadın kendi haline bırakılmış, bir köşeye itilmişti. Kadından çok adama önem verilmişti. *Ölüm Hastalığı*'nın sahne uyarlamasını Berlin'e gönderdikten iki gün sonra, metni bana geri göndermeleri için onlara telefon ettim, çünkü vazgeçmiştim. Bundan Yann'a bahsettim. Ona çoğunlukla ne yaptığımdan bahsederim. Metnin elimden çıkmasıyla, yanıldığımı anlamıştım. Tam anlamıyla yapmaktan kaçındığım şeyi yapmıştım. *Ölüm Hastalığı*'nı, metnin üç kişi için tasarlanmış temel ilkesini, gösterişli ve bütüncül yapısını yeniden gözden geçirdim. Öylece kalakalmıştım, kendimi bir yazar gibi hissetmiyordum. Umutsuzca kaçmaya çalıştığım biçimsel bir

yazgının oyuncağı olmuştum. Yann'a bundan bahsettim. Bana inanmadı. Birçok defalar taslaklarım karşısında pes ettiğimi, onlardan vazgeçtiğimi, ama daha sonra yeniden başladığımı görmüştü. Berlin uyarlamasına üç defa yeniden başladım. Daktilo başında, programlı olarak üçüncü defa yeniden başladığım zaman, yazdırdığımın uygun bir uyarlama olduğunu düşünüyordum; ama aslında bu, öncekilerden daha da kötü, cafcaflı ve yapay olmuştu. Üç defa denedim. *Ölüm Hastalığı*'ndan yola çıkıyor ve yine ona geri dönüyordum. Bir ilerleme hissetmiyordum. Kendimi aynı noktada, kitabın devamlı aynı yerinde büzüşmüş, şaşırıp kalmış olarak buluyordum. Artık kendime güvenemiyordum, kaybolmuştum. İşin kötüsü, her defasında metni son haliyle daktiloya çekerken bu durumun farkına varıyordum. Tüm yaptıklarımda hep yanlış bir çözüme başvuruyor gibiydim: Tiyatro. Yeniden Yann'la konuştum. Ona bittiğini söyledim. Zamanımı harcamaktan bıkmış, bu metni sahneye uyarlamaktan vazgeçmiştim. Son bir defa, *Ölüm Hastalığı*'nın kaçınılmaz belirsizlikte bir metin olduğunu, onun üstesinden gelmek için başka yöntemlerin kullanılması gerektiğini keşfettiğimi ve bu konuda benim hiçbir şey yapamayacağımı söyledim. Bu metinde yaşadığıma benzer sorunları hiçbir metinde yaşamadım.

Ayrıca, henüz hiç üzerinde durmadığım Quillebœuf bölümü de vardı. Bundan kısa bir süre sonra, *İftiraya Uğrayan Adam* (L'Homme Menti) adlı bir kitaba başlamış, ama daha sonra ondan da vazgeçmiştim. Daha sonra, yaz ortasında, akşam ve geceleri, havanın sıcak olduğu bir Haziran ayında, yaz mevsimi üzerine, sıcak

geceler üzerine yeniden yazmaya başladım. Neden bilmiyorum ama buna devam ettim.

1986 yazıydı. Öyküyü yazıyordum. Yaz boyunca, her gün, bazen akşamları, bazen geceleri. İşte bu günlerde Yann çığlıklar atarak bağırıp çağırdığı bir döneme girmişti. Her gün iki saat kitabı daktiloya çekiyordu. Kitapta, on sekiz yaşındaydım ve tutkumdan, bedenimden nefret eden bir adama âşıktım. Yann, okuduklarımı daktiloya çekiyordu. Daktiloya çekerken bağırmıyordu. Sonra aniden başlıyordu. Bana bağırıyor, bir şey isteyen ama ne istediğini bilmeyen bir adama dönüşüyordu. Ne istediğini bilmediğini söylemek için bağırıyordu. Ve ağzından çıkan sözcüklerin kalabalığında almak istediği bilginin kendiliğinden çıkıvermesi için bağırıyordu. O yaz mevsiminde, istediğinin bir kısmını, her zaman için istediklerinin bütününden ayırt edemiyordu. Bu adamı, Yann'ı, ortalıkta hemen hiç görmüyordum. Beraber yaşadığımız deniz kıyısındaki dairemizde hemen hemen hiç bulunmuyordu. Yürüyüşe çıkıyordu. Gün boyunca tekrar tekrar farklı yollar kat ediyor, bir tepeden ötekine gidiyordu. Bütün otellere gidiyor ve yakışıklı erkekler arıyordu. Birkaç yakışıklı barmenle karşılaşıyordu. Golf sahalarında da yakışıklı erkeklerin peşindeydi. Golf Oteli'nin lobisinde oturuyor ve bekliyor, etrafına bakınıyordu. O akşam, "Golf Oteli'nde hoş vakit geçirdim, iyice dinlendim," diyordu. Bazen Golf Oteli'nin koltuklarında uyuyakalıyordu. İyi giyimli, beyazlar içinde, oldukça alımlı Yann'ın orada uyumasına izin veriyorlardı. Alışveriş yaparken kullanması için diktiğim kocaman, eski, mavi, bez bir çantayı her zaman yanında taşıyordu. İçine parasını koyuyordu. Geceleri,

Melody'ye gidiyordu. Öğleden sonraları da bazen Normandy'ye gidiyordu. Trouville'deyse, Bellevue'ye gidiyordu. Dönünce çığlıklar atıyor, bana bağırıyordu, bense bir taraftan yazmaya devam ediyordum. Ona ne dersem diyeyim – "Merhaba", "Nasılsın?", "Öğlen yemek yediniz mi?", "Yorgun musunuz?"– bana bağırıyordu.

Bir ay boyunca her gece, Caen'e arkadaşlarını görmeye gitmek için arabayı istedi. Arabayı vermek istemiyordum, çünkü korkuyordum. O zaman o da taksi tutuyordu, zamanla şoförün arkadaşı, en iyi müşterisi oldu. Bağırsa da, ben yazmaya devam ediyordum. Başlangıçta zor oluyordu. Bana bağırmaya hakkı olmadığını düşünüyordum. Bu doğru değildi. Ve yazarken, ne zaman onun geldiğini görsem, bana bağıracağını ve artık yazamayacağımı biliyordum. Yazacak bir şey kalmıyordu, ve ben de bağırıp çağırmalarını duymadığıma onu inandırmak için cümleler, kelimeler yazıyor, karalamalar yapıyordum. Farklı yazı yığınları için haftalar harcadım. Şimdiyse, bana o zaman tutarsız gibi görünenlerin, aslında bir sonraki kitap için en önemli yazılar olduğuna inanıyorum. Bunun o zaman farkına varmamıştım. Ona, bağırmalarının beni yazmaktan alıkoyduğunu, bana haksızlık ettiğini söyleyemezdim. Kısa bir süre sonra da, onun olmadığı zamanlarda yazamadığımı anladım. Onun bağırışlarını, çığlıklarını bekliyor, ama bir yandan da, sayfayı, orada duran, kendisine yabancı, gerçekdışı bir düzlemde oluşmakta olan kitabı, yine kitabın kendisine yabancı cümlelerle doldurmaya devam ediyordum.

Yine de, kâğıda yazan kişi olarak benim değil, aksine hiçbir şey yazmayan, hiçbir şey yapmayan, yaşamak için

cesaret verebilecek her şeyi köküne kadar katleden ve Yann'ın sorumlu olduğu bir düzen oluşmuştu. Kendisini ve öfkesini bir hayvan kadar az tanıyordu, hatta neden bağırdığını bile bilmiyordu. Metnin kararlaştırılan teslim tarihinden bir ay önce, işte bu şartlarda kitabın son haline başladım, demek istediğim, bu adamı, Yann'ı, o anda bulunduğu yerde değil, ama ona ve kitaba yabancı olan şeylerde –örneğin Seine halici manzaralarında– aramaya başladım. Özellikle de orada. Ve de kendisinde, gülümsemesinde, Yann'ın gülümsemesinde, yürüyüşünde, ellerinde, Yann'ın ellerinde. Onu sözlerinden, sanki onları bilmeden kapmış da hasta olmuşçasına soyutladım. Ve böylece haklı olduğunu, ne olursa olsun istemeye hakkı olduğunu anladım. İstediği şey ne kadar korkunç olursa olsun. Bazen zamanın geldiğini, öleceğimi düşünüyordum. Dört yıl önce gördüğüm bir tedaviden sonra zayıf düşmüş, o günden beri de ölümün, yaşamımın ulaşabileceği bir yerde, orada beklediğine inanmaya başlamıştım. Hepsini istiyordu, kitabı ortadan kaldırmak istiyordu ve kitap için endişeleniyordu. Haftalarca benim için her gün iki saat kitabın belirli aşamalarının taslaklarını daktiloya çekmişti. Kitabın artık var olduğunu biliyordu. Bana, "Bütün gun, her an, ne halt yazıp duruyorsunuz? Herkes sizi terk etti. Siz delisiniz. Siz Normadiya kıyısının yosmasısınız. Bir aptalsınız, can sıkıyorsunuz," diyordu. Bunları söyledikten sonra, bazen beraber gulüyorduk. Kitabı bitirmeden öleceğimden ya da belki de diğerleri gibi bundan da vazgeçebileceğimden endişe duyuyordu.

Quillebœuf'ü artık düşünmüyordum, ama bir yandan da oraya gitme ihtiyacı duyuyordum. Oraya arka-

daşlarla giderdim, ama bana böylesine yabancı bir yerin neden bu kadar hoşuma gittiğini anlamamıştım. Belki de kahvenin bulunduğu meydanın karşısından geçen geniş ırmak yüzünden ya da belki de Siam'ın petrol sarısı gökyüzünden dolayı bu yerden hoşlanıyordum, o zamanlar Siam ölmüştü.

Bazen sabahın beşinde eve mutlu donüyordu. Artık ona ne bir şey soruyor, ne onunla konuşuyor, ne de onu mutlu etmek için ona 'günaydın' diyordum. Daha da güçlenmiş, korkunçlaşmıştı; bazen korkuyor, günden güne onun haklı olduğunu anlıyordum, ama o nasıl şiddetten vazgeçemezse, ben de kitaptan vazgeçemezdim. Yann'ın kime bağırdığından emin değildim. Belki de tüm tanımların, bahanelerin, özürlerin v.s.'nin ötesinde, doğru ya da yanlış, kitabın kendisine bağırıyordu. Yann'ın bağırmasının nedeni, kitabı ne olursa olsun ortaya çıkarmak içindi. Bu, mantığın mantıklılığının ve aynı zamanda da aynı mantığın mantıksızlığının ötesindeydi. Bu bir amaç gibiydi: Bunu öldürmek. Onu tanıyordum. Yann'ı günden güne daha yakından tanıyordum. Sonunda, bu bir yarışa dönüşmüştü. Kitabı bitirmeme engel olmaması için ondan daha hızlı koşmak. Bütün yaz mevsimini böyle geçirdim. Bunun böyle olacağını önceden bilmeliydim. İnsanlara şikâyet ediyordum, ama burada bahsettiklerimden dolayı değil. Çünkü onların bunu anlayacağına inanmıyordum. Çünkü yaşamımda, Yann ve benim öykümüz kadar yasadışı bir şey yoktu. Buranın, bulunduğumuz yerin dışında bu öykünün hiçbir anlamı yoktu.

Yann'ın zamanını nasıl geçirdiğinden, yazın ne yaptığından bahsetmek olanaksızdı. Gerçekten olanaksızdı.

Anlaşılması güç, ne yapacağı belli olmayan biri haline gelmişti. Her yöne, tüm bu otellere, yakışıklı erkekler, barmenler, iri yapılı Arjantinli veya Kübalı barmenler bulmak için gidiyordu. Her yöne gidiyordu. Yann. Tüm bu yönler günün sonundaki gecede onda birleşiyordu. Bu yönler, benim yaşamının da konu edilebileceği duyulmamış bir genellemenin, çıkabilecek olağan bir rezaletin delice umudunda birleşiyorlardı. Sonunda bu anlaşılabilir olmaya başladı. Yaşamın az da olsa var olduğu bir yere ulaşmıştık. Bazen bunun belirtilerini görüyorduk. Yaşam, deniz kıyısı boyunca, bazen şehrin içinden, ahlak zabıtasının arabalarının içinden geçip gidiyordu. Gelgit ve bir de, Yann gibi, uzaklarda Quilleboeuf vardı.

Ölüm Hastalığı'nı yazdığımda, Yann hakkında nasıl yazabileceğimi bilemiyordum. Bütün bildiğim buydu. Burada okur şöyle diyecek, "Nesi var bunun? Başına bir şey gelmedi ki bir şey olsun." Aslında başıma gelen, olup biten bu şeydi. Ve başka hiçbir şey olmadığında, gerçekten de öykü, hem yazının hem de okuma eyleminin eriminin ötesindedir.

MARGUERITE DURAS DURAS'I ANLATIYOR

"Ve daha sonra yazmaya başladım..
Marguerite Duras, *Atlantik Erkeği.*

Sevgili'yi bir türe sokmak olanaksız. Bir roman değil, bir özyaşamöyküsü hiç değil...

"Hayır, bir özyaşamoyküsu hiç değil. Bence bir yaşamöykusü bile değil. Gazeteler bu romanın benim özyaşamöykum olduğunu yazdılar, ama bu doğru değil. Romanda geçen olayları gerçek yaşamımdan yola çıkarak yazmışsam da, bu benim ozyaşamoyküm diyemem."

Deniz Duvarı, Sevgili'de bahsedilen çocukluk ve ergenlik çağının bir bolumunü içeriyor. *Deniz Duvarı* için ozyaşamöyküsü diyebilir miyiz?

"O bir ozyaşamöyküsu denemesiydi. Ama *Sevgili* bir özyaşamöyküsu degil. Bir itiraf kitabı, Rousseau'nun *Itiraflar*'ında oldugu gibi, okuyucunun yargısına gereksinim duyar. Benim kitabımın hicbir şeye gereksinimi yok. Çunkü kitabın içinde yargılanması gereken bir şeyyok. Bütün kişilikler masum. Ben kimseye romanlarımdaki kişilıklerin masumiyetini kabul ettirmek amacında degilim. Bir insan, başka birinin

masumiyetine ancak onu yargıladıktan sonra karar verir. *Sevgili* de kimse yargılanmıyor. Yazar yargılamıyor, yazar masum karakterleri, onları yargılamadan yaratıyor. Bu nedenle kitabım bir itiraf değil. Bir aşk oyküsü de değil. Kadın kahraman aşkın değil, arzunun arayışı içinde, kendisinden daha güçlü bir arzunun. Özgürlük arayışı içinde. Bu nedenle anne, kızının davranışını kabulleniyor ve yine bu nedenle kızının bir bakıma suçortağı oluyor."

Sevgili'nın tekrarlarla, onceden tasarlanmış duraksamalarla dolu muziksel bir metni var. Aynı yazım teknigi, *Normandiya Kıyısının Yosması* ve *Atlantik Erkeği* gibi daha geç tarihli metinlerde de görülüyor...

"Evet, bu metinlerde muziksel bir düzen var. Bana gore, bu kitaplar edebiyat eserleri değil. Bunlar bir kitap veya bir edebiyat eseri olarak kabul edilemez. Bunlar sadece yazı. Müzik, biri onu yaratmaya çalışmasa da oluşur. *Sevgili*'de muziksel bir dinamik vardı. Hepsi bu. Hiçbir şey onceden planlanmamıştı. O kitabı bir alkol tedavisinden sonra yazmıştım ve herhangi olası bir planın butunlüğünden kopan bir şey oldu. Belki de bu, edebiyatı kullanarak edebiyat yapmaktan kaçınıp, kendimi özgürleştirme gereksiniminden başka bir şey degildi. Kısacası yazıya ulaşmak."

İlk kitaplar hemen hemen matematiksel bir şemaya, titiz bir tasarıma cevap veriyor gibiydi: *Kare, Tarquinia'nın Küçük Atları, Moderato Cantabile*. Ve ozellikle bu donemlerde, yani 50'li ve 60'lı yıllarda isminiz, Claude Simon,

Alain Robbe-Grillet, Nathalie Sarraute gibi *"Yeni Roman"* yazarları arasında yer alıyordu.

"Evet, bu kitaplar titiz bir şemaya karşılık geliyordu. Örneğin, *Moderato Cantabile* altı bölüme ayrılmıştı ve her bölümün kendisine ait bir düzeni, dağılımı vardı. Tüm bu kitapları alkol üzerine yazdım. Aslında her kitabımı alkol üzerine yazdım: *Lol Stein'ın Kendinden Geçişi* ve *Sevgili*."

Alkol ve Titizliğin Yasası

Marguerite Duras 1982'de alkol tedavisi gördü. Onun öyküsü Yann Andrea'nın olağanüstü kitabı *M. D.*'de anlatılmaktadır. İlginçtir, Marguerite Duras'ın alkol üzerine yazdığı kitaplarda inanılmaz bir titizlik ve kesinlik göze çarpar.

"Alkolün yeri doldurulamaz. Mükemmeldir. Ama aynı zamanda da ölümdür. Her zaman alkol üzerine yazdım ve her zaman korktum. Alkolun beni mantıklı düşünmekten alıkoyacağından korktum, alkolun yazılarımda kendini göstereceğinden korktum. Şimdi ise alkolsüz, artık korkmuyorum. Ama alkolü bıraktığım gün, yazmayı da bırakacağımdan korkmuştum.

"*Sevgili*'yi bir anlam yaratmak için yazmadım, oylesine gelişti. Oğlum için eski fotoğraflarımdan, kendi fotoğraflarımdan bir albüm oluşturmak istedim. Fotoğrafları bir araya getirirken, bir taraftan da yazmaya başladım ve bir anda kendimi yüzlerce yazılı sayfayla karşı karşıya buldum. Fotoğraflar üzerine

yazmıştım. Kendimi gerçekleri soylüyor gibi hissetmiştim ve bir anda gerçekleri soylemek oldukça çekici bir günah gibi görünmüştü gozume. Yazı tarzı hakkında hiç kafa yormadım ve yazmaya başladığımda, kitabın aslında kendi başına bir tarz olduğunu hissetmeye başladım."

Marguerite Duras, 1914'te Saigon yakınında, Fransız Hindiçini'nin yoneticilerinden olan Fransız bir ailenin kızı olarak dünyaya geldi. On sekiz yaşında Paris'e gitti ve orada hukuk, matematik ve siyaset bilimleri ogrenimi gordü. İlk romanı, *Les Impudents* (*Yüzsüzler*) 1943'te yayımlandı. Bunu 1944'te yayımlanan *La Vie Tranquille* (*Sakin Yaşam*) ve 1950'de yayımlanan *Sea Wall* (*Deniz Duvarı*) adlı romanları izledi. 1939'da Robert Antelme ve 1942'de Dionys Mascolo'yla olmak uzere iki defa evlendi ve bir oğlu oldu. Fransız Komünist Partisi'ne üye oldu ve Sartre'ın dergisi *Les Temps Modernes*'de yazılar yazdı.

"1955'te yayımlanan *Kare* adlı romanım Marksist bir kitaptır. *Deniz Duvarı* da politik bır kitaptır. Ote yandan, son çalışmalarımda, *özellikle Normandiya Kıyısı Yosması* ve *Atlantik Erkeği*'nde ideolojileri dışladım, aslında yalnızca bu ideolojiden vazgeçtiğim anlamına gelmez, tam tersi, tüm ideolojilerden vazgeçme anlamına gelir."

Ün ve Ölüm

Adınızdan uzun yıllar Nobel Edebiyat ödülü adayı olarak bahsedıldi.

"Hayır, hayır. Bu odülü hakeden Nathalie Sarraute, ben degil. Fransız Direnişinde yer aldım, Komünist Parti için çalıştım, yaşamım boyunca birçok şey yaptım. Polis tarafından tutuklandım, devlete hakaret etmekten yargılandım, bir alkoliktim. Ben hep ozgür oldum, boyle bir yaşam seçtim. Bu nedenle boylesine büyük ödüllere uygun degilim. Hayır.

"Eleştirmenler çalışmalarım hakkında hiç ilginç bır şey soylemediler. Benim için en onemli eleştiri okuyucularımdan gelir.

"Fransa benim ülkem değil. Mitterand cumhurbaşkanıyken bu ulkeye ve insanlarına karşı bir yakınlık duyuyordum. Ama burayı anavatanım olarak kabul etmem olanaksız."

Dünyanın Kralları

Yazmak kolay bir iş mi?

"Çok çalışırım, oldukça çok. Çalışmaktan hep zevk aldım. Şimdi alkol almadan çalışıyorum. Umarım boyle devam edebilir. Karaciğerim yüzünden. Karaciğerimden geriye oldukça küçük bir parça kaldı. Bu korkunç bir şey! Çunku alkol benim için oylesine pozitif, oylesine mukemmel ki. Alkol gibisi yok. Barlardaki sarhoşlara bakın. Kendi kendilerine konuşurlar, oylesine mutludurlar ki varlıklarıyla uyum içindedirler. Kral gibidirler. Dünyanın gerçek kralları onlardır."

Duras'ın sesi suların hüzünlü çağrısına karışır. Vietnam'dan Laos'a, Gabon'dan Fransa'ya hep aynı mırıldanışın izini sürer. Bazen Nevers, bazen Loire, bazen de Seine o hüzünlü tanıklığı taşır yabancı kıyılara. Ve o, umutsuzluğuna kayıp sevgilinin adını verir: Benim ölü aşkım Fransa'nın düşmanı.

Kapak fotoğrafı: Pete Turner

edebiyat
anlatı

ISBN 975-8457-09-8